

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Katedra sociologie a sociální politiky

Tereza Haltmarová

Práva homosexuálů v Dánsku a v České republice (se zaměřením na legalizaci registrovaného partnerství)

Bakalářská práce

Praha 2007

Autor práce: **Tereza Haltmarová**

Vedoucí práce: **Mgr. Ivan Vodochodský**

Datum obhajoby: 2007

Bibliografický záznam

HALTMAROVÁ, Tereza: *Práva homosexuálů v Dánsku a v České republice (se zaměřením na legalizaci registrovaného partnerství)*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií, 2007. 60 stran. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Ivan Vodochodský.

Anotace

Bakalářská práce „Práva homosexuálů v Dánsku a v České republice (se zaměřením na legalizaci registrovaného partnerství)“ pojednává o podobnostech a rozdílnostech mezi situací homosexuálů v Dánsku a České republice. Práce vychází z kvalitativního výzkumu založeném na šesti rozhovorech s homosexuály pocházejícími z obou zemí. Hlavním tématem práce jsou názory vybraných homosexuálů na jejich postavení ve společnosti, na vnímání homosexuality a homosexuálů společností, na legalizaci registrovaného partnerství a otázku adopce dětí. Osobní názory jsou doplněny o přehled historického vývoje přístupu k fenoménu homosexuality a následně i o stručný popis dějin vývoje formálního a legislativního přístupu k homosexualitě v obou zemích.

Z výzkumu vyplývá, že dotazovaní z obou zemí mluví o vybraných tématech velmi podobně – o toleranci nebo alespoň zvyšující se toleranci společnosti, o legalizaci registrovaného partnerství jako projevu uznání rovnocennosti homosexuálů a rovných práv, o registraci jako způsobu ošetření ekonomické situace páru, o touze mít děti, ale také o problémech s legálním založením rodiny.

Annotation

Bachelor thesis “The rights of homosexuals in Denmark and the Czech republic (aimed at the legalization of the registered partnership)” deals with the similarities and differences between the situation of homosexuals in Denmark and in the Czech republic. The thesis is based on a qualitative research based on six interviews with homosexuals from both countries. The main topics of this work are opinions of chosen homosexuals about their position in the society, about perceiving of the homosexuality and homosexuals by the society, about the legalization of the registered partnership and adoption. Personal opinions are complemented with the summary of historic development of the approach towards the phenomenon of homosexuality and subsequently even with short description of history of the development of formal and legislative approach to the homosexuality in both countries.

The results of the research show that respondents from both countries speak about chosen topics in the same way – about tolerance or at least about increasing tolerance, about the legalization of registered partnership as a manifestation of equality of homosexuals and equal rights, about registration as a way of securing an economic situation of the couple, about a wish to have children, but also about problems with formal founding of family.

Klíčová slova

Homosexualita, původ homosexuality, vnímání homosexuality, práva homosexuálů, legalizace, registrované partnerství, adopce

Keywords

Homosexuality, origin of homosexuality, apprehension of homosexuality, homosexuals' rights, legalization, registered partnership, adoption

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.

V Praze dne 15.5.2007

Tereza Haltmarová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Vodochodskému za jeho vedení a plodné připomínky.

Obsah

ÚVOD	8
Metodika a analýza rozhovorů.....	8
VÝVOJ PŘÍSTUPŮ A NÁHLEDŮ NA HOMOSEXUALITU	9
Původ homosexuality - teorie.....	12
Výzkumy zaměřené na problematiku homosexuality.....	13
ROZDÍLY MEZI DÁNSKEM A ČESKOU REPUBLIKOU	14
Hlavní kritiky homosexuality a jejího přijetí.....	15
Vývoj přístupu k homosexualitě v Dánsku.....	15
Vývoj přístupu k homosexualitě v České republice.....	16
VNÍMÁNÍ SPOLEČNOSTÍ A SPOLEČNOSTI	16
Historické důvody vzniku tolerance.....	17
AKTIVNÍ BOJ ZA PRÁVA HOMOSEXUÁLŮ	19
REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ	21
Důvody k uzavření registrovaného partnerství.....	24
Věk jako faktor ovlivňující postoje.....	26
DĚTI	27
Být, či nebýt (rodičem)?.....	27
Adopce.....	29
Následky pro dítě.....	30
ZÁVĚR	31
SHRNUTÍ	32
POUŽITÁ LITERATURA	33
SEZNAM PŘÍLOH	34
PŘÍLOHY	

Úvod

„Výraz homosexualita (z řeckého slova homos, stejný, a latinského sexus) znamená stejnopohlavnost. Poprvé ho použil Benkert roku 1869 ve významu, který používáme dodnes. Homosexualitu chápeme jako sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví. Jde tedy o jedince, kteří jsou sexuálně vzrušováni a eroticky přitahováni lidmi stejného pohlaví. Je to **celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný ani nezvolený stav**. Homosexuální mohou být muži i ženy.“

Předpokládá se, že v populaci jsou přibližně čtyři procenta homosexuálních mužů a jedno procento homosexuálních žen.¹

Na téma problematiky veřejného přijetí homosexuálů, zavedení registrovaného partnerství, uznání práva homosexuálů na výchovu a případně adopci dětí atd., byla provedena řada kvantitativních výzkumů – výzkumy veřejného mínění v jednotlivých státech, mezinárodní výzkumy ISSP, WVS, výzkumy tolerance apod. Ovšem jen málo výzkumů se zaměřilo na samotné homosexuály, na zjištění, jak se cítí ve společnosti a jak nahlízejí na registrované partnerství a možnosti založit rodinu, což je cílem této práce. Boj za prosazení práv homosexuálů byl dlouhý, ale dosáhl dosud vytyčených cílů. Ráda bych se zaměřila na názory několika vybraných homosexuálně orientovaných jedinců na tento boj a na to, jak nahlízejí na prosazení svých práv a na instituci registrovaného partnerství, a zda vůbec vidí smysl v tomto aktu formálního uznání rovných práv. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla provést kvalitativní výzkum založený na rozhovorech s několika homosexuály žijícími v Dánsku a v České republice. Výběr těchto dvou zemí není nikterak náhodný: Dánsko představuje zemi proslulou svou pokrokovostí a faktem, že jako první stát na světě zlegalizoval registrované partnerství osob stejného pohlaví. Česká republika na druhé straně představuje zemi zatíženou historickým vývojem a ideologiemi prosazovanými jinými státy, jež naše území okupovaly, a navíc se jedná o zemi, ve které byl zákon prosazen relativně nedávno – v současné době je platný přibližně deset měsíců. Výzkum byl zaměřen na otázku, zdali je možné najít významné rozdíly ve výpovědích respondentů, jež by vyjadřovaly odlišné zkušenosti homosexuálů ve vybraných státech/společnostech.

Metodika a analýza rozhovorů

Respondenti byli vybráni na základě své otevřenosti metodou „sněhové koule“. To znamená, že vybraní jedinci se otevřeně prezentovali jako homosexuálové (někteří pracovali v podnicích pro homosexuály, jejich sexuální orientace byla známa širokému okruhu lidí apod.) a všichni se vyjádřili ve smyslu, že o své orientaci a homosexualitě v určitém ohledu

¹ Pondělíčková-Mašlová J.: 2000

rádi mluví. Respondenty byli mladí lidé ve věku 20 až 30 let, s relativně stejnou úrovní vzdělání a pracující v podobných oborech. Mezi vypravěči z Dánska jsou dvě ženy a jeden muž (Marie, Lena, Anthony), mezi vypravěči z České republiky lze nalézt dva muže a jednu ženu (Josef, Kuba, Míša). Počet vypravěčů je nízký z důvodu snahy o dosažení co nejvyšší validity a snahy prozkoumat téma homosexuality a registrovaného partnerství do hloubky. Je proto nutné vzít v úvahu, že uvedené výsledky a vysvětlení není možno využít jako generalizující, vztažené na celou populaci dánských a českých gayů a kauzálně vysvětlující vývoj situace v obou uvedených zemích.

Prvotní myšlenku vést polostandardizované rozhovory jsem musela opustit kvůli časově náročnému programu a nepříliš velké ochotě některých vypravěčů samostatně mluvit a vytvořila jsem seznam otázek, které jsem všem vypravěčům pokládala s možností rozhovořit se i na jiná témata (viz Příloha).

Rozhovory byly analyzovány nejprve prostřednictvím otevřeného a následně axiálního kódování.

Ráda bych na úvod dále uvedla upozornění, že rozhovory v Dánsku byly provedeny v angličtině, stejně jako většina použité literatury byla napsána anglicky, a proto jsou níže uvedené citace přeloženy z původního znění.

Vývoj přístupů a náhledů na homosexualitu

Zkráceně je možno říci, že homosexualita prodělala během existence lidstva zásadní vývoj: od relativní rozšířenosti během antiky, kdy péče o mladíky byla pokládána za součást jeho výchovy, během renesance se styky mezi osobami stejného pohlaví vyskytovaly částečně ve smyslu sledování myšlenek antiky. Ovšem nástup křesťanství znamenal radikální změnu a odsouzení homosexuality jako hříchu. Homosexuální chování bylo označováno v 19. století za sodomii, počátkem 20. století bylo definováno spíše jako deviantní identita jedince a abnormální osobnost, dnes již mluvíme o pozitivní sociální identitě jedinců jako gayů a leseb (Seidman: 2003)

„Lesbická identita a identita gaye je historický, nikoliv přírodní fakt.“²

V počátcích diskuze o problematice původu této sexuální orientace převažoval názor, že sexuální přirozenost a orientace je vrozená, později se ohnisko diskuze přemístilo směrem k názoru, že je výsledkem působení společnosti na jedince. V současné době je homosexualita

² Seidman, S.: 2003, p. 28

spíše viděna jako výsledek sociální, chceme-li politické síly: dominantní sexuální normy vyjadřují mínění dominantní sociální skupiny.

„Zákony, instituce, masová média a sociální politika tvarují a regulují naši sexualitu. Sociální síly také vytvářejí sexuální hierarchie. To znamená, že určité sexuální touhy a jednání jsou respektovány, ceněny a podporovány zákony, zvyky a institucemi, zatímco jiné jsou stigmatizovány, kriminalizovány nebo trestány... Sexuální politika se týká vytváření a soupeření těchto sexuálních hierarchií.“³

Heterosexualita není jen součástí identity, podle Seidmana je např. ve Spojených státech i jinde normou. V těchto společnostech je možné pozorovat silnější inklinaci k homofobii (homofobie – termín vytvořený k interpretaci kulturních restrikcí vzhledem k homosexuálnímu chování, ale stalo se politickým prostředkem k vytvoření nepozitivního postoje ke gayům. (Nungesser: 1983. p. 162)) V opozici stojí Bechovo tvrzení o normalizování, zrutinizování homosexuality, jež tak vede ke „zmizení homosexuality“ (tato myšlenka je podrobněji vysvětlena dále). (Bech: Sexualities, 2001)

Původ homosexuality - teorie

Původ homosexuality do dnešní doby nebyl jednoznačně vědecky definován ani prokázán. Je možné se setkat s teoriemi, jež tvrdí, že homosexualita se objevuje jako důsledek genové změny, kdy se objevuje gen homosexuality, nebo ve smyslu teorie prosazující myšlenku, že homosexuální ženy jsou geneticky muži a naopak. Názor o existenci genu homosexuality zastává například Kuba:

„To je exprese nějakých genů, určitě. ... tak to má prostě geneticky daný, že jo, to je jeho dispozice. ... Ale vždyť se už ví, že když v tom rodu jsou, je hodně chlapů, tak se tam objeví i chlapi buzíci. Je to normálně přirozený prostě, že ta příroda prostě si pak může dovolit i tuhleto anomálii. Protože ten rod je zabezpečený třeba dvouma, třema ještě před tím. A to je taky jedna takováhle verze.“

Mezi dalšími teoriemi můžeme vyjmenovat například teorii prenatálního a postnatálního hormonálního ovlivnění, chromozomální původ homosexuality, hypotézu mateřské imunosenzitivity (tělo matky se v období těhotenství brání mužským hormonům dítěte viz Weiss: 2007), psychoanalytické modely homosexuality reprezentované Freudovým Oidipovským komplexem (Seidman: 2003), pojetím homosexuality jako sociální konstrukce na základě sociální interakce, sociální učení se homosexualitě v raném věku, labeling a mnohé další teorie. (Hart, Richardson: 1981)

³ Seidman, S.: 2003, p. 53

Svým způsobem o vlivu vnějšího okolí, konkrétně matky, na vznik homosexuality vypráví Míša:

„Já si myslím, že... že se to stane, když, když jsi prostě v bříšku tý mamky a že je to ovlivněný tím, co ta mamka, tvoje mamka, jakoby zvnějšku přijímá. Protože dítě vnímá, vnímá, co mamča si myslí a jak na to mamča všechno reaguje. A já musím říct, tím, že vlastně mý mamče dlouho tvrdili, že budu kluk, a oni už se na to připravovali. A já si myslím, že to není genově, ale že je to prostě tím, jak se to dítě ovlivňuje jakoby v tom prenatálním s-, ehm, prenatálním...období.“

Výzkumy zaměřené na problematiku homosexuality

První výzkumy homosexuality jako jedné z variant sexuálního zaměření a sexuálního chování provedl na počátku 20. století Němec Magnus Hirschfeld mezi studenty a ocelářskými dělníky. O odhad procentuálního zastoupení osob homoeroticky orientovaných v obecné populaci se jako první pokusil ve 40. letech Američan Alfred Kinsey se svými spolupracovníky. Na základě rozhovoru s několika tisíci muži a ženami stanovil, že asi 4 % lidí jsou sexuálně zaměřena exklusivně na osoby stejného pohlaví, přičemž ale zkušenost s homosexuálním stykem jich má podstatně více (ve společnosti se nachází 10% mužů, jež jsou více nebo méně výhradně homosexuální – dle zprávy na serveru Skeptic Wiki). Vzorek obyvatelstva zkoumaného těmito badateli však nebyl reprezentativní (bylo v něm zastoupeno příliš vysoké procento vězňů či pacientů psychiatrických ústavů) a pozdější výzkumy tyto odhady nepotvrdily. Podle českých výzkumů sexuálního chování obyvatelstva z let 1993 a 1998 se za homosexuály považuje či si svou orientací není jisto 2% mužů a žen a o jedno procento více má jednu či opakovanou homosexuální zkušenost. (Weiss: 2007) V současné době jsou tyto odhady vyčísleny na 1 až 3% populace. (Skeptic Wiki)

Podle výzkumu Eurobarometr 66 provedeného Evropskou unií se ukázalo, že otevřenost a tolerance homosexuálů je v evropských zemích omezená. Například pouze 32% Evropanů si myslí, že by homosexuální páry měly mít právo adoptovat děti. Ve skutečnosti ve 14 z 25 zemí EU se méně než čtvrtina veřejnosti vyslovila pro adopci. Co se týče homosexuálních manželství a svazků, je veřejnost tolerantnější: 44% občanů EU souhlasí, že by homosexuálové měli mít právo uzavřít sňatek. Ovšem je nutné podotknout, že některé státy se značně odlišují od průměru. Například Nizozemí se nachází na špičce díky 82% kladných odpovědí na otázku, zda by homosexuálové měli mít právo oficiálně uzavřít sňatek, resp. 69% Nizozemců podporuje myšlenku adopce dětí homosexuálními páry. Opozice je na druhé straně nejsilnější v Řecku a Litvě (v obou zemích se negativně vyslovilo 84%, respektive 89%) a v Polsku (76% a 89%). (Tabulka 1 Příloh)

Podle výsledků Kelleyho výzkumu z roku 1999 ve 29 zemích světa je tolerance k homosexualitě ovlivněna především následujícími proměnnými: věk, pohlaví, vzdělání a náboženská víra, zároveň ovšem i národní hrubý domácí produkt a fakt, zda země byla nebo nebyla dříve komunistická (Kelley: 2001).

Rozdíly mezi Dánskem a Českou republikou

Jako jeden ze zásadních vlivů na formování celospolečenského názoru a vnímání homosexuality se projevuje historický vývoj. Historie národa formuje jeho „kolektivní mysl“, určuje, nakolik flexibilně a jakým způsobem bude daná společnost reagovat na nové a neznámé podněty, určuje podstatu schopnosti vyrovnávat se s „neobvyklým, jiným“.

Zatímco Dánsko by se dalo zařadit mezi vyspělé severo-západní evropské země s relativně nezávislým vývojem, české země byly poznamenány nejen rakousko-uherskou, ale i německou a sovětskou nadvládou. Dánsko sice během druhé světové války podstoupilo Německu část území, ale bez bojů, dohodou a výměnou za svobodu vládnutí. České země bohužel takto poklidným vývojem neprošly, právě naopak.

Dalším možným vysvětlením odlišného vnímání homosexuality ve zmíněných zemích by mohl být odkaz na rozšířené náboženství. Náboženství, ať už státem uznávané a propagované nebo ne, pravděpodobně nejsilněji působilo nejen na vývoj jednotlivých společností, ale celého lidstva. Lidé odjakživa hledali vysvětlení jevů, kterým nerozuměli. Později od náboženství očekávali, že jim ukáže cestu životem i smrtí, cestu, jak mají žít. Náboženství se zaměřila na vysvětlování jevů, které jsou stálé, opakující se. Ale v moderním, rychle se měnícím světě je třeba nalézat a poskytovat stále nová vysvětlení jevů, jež se nikdy dříve neobjevovaly. Proto se objevila potřeba vyjádřit názor na témata typu kapitalismus, práce, způsob přežití ve světě modernismu a postmodernismu a potřeba zaujmout postoj k lidem, kteří se odlišují od „normálu“ popisovaném ve svatých textech. Zatímco v Česku je nejrozšířenějším náboženstvím křesťanství, či přesněji příslušnictví k římskokatolické obci, jež dosud vnímá homosexualitu jako hřích (ovšem není možno opominout fakt, že při sčítání lidu v roce 2001 se 58% občanů ČR prohlásilo za ateisty), většina Dánů se hlásí k protestantismu (Evangelická Luteránská církev), jež se v mnoha ohledech jeví jako náboženství přístupnější novým myšlenkám a fenoménům objevujícím se v moderním a postmoderním světě.

Hlavní kritiky homosexuality a jejího přijetí

Kritiky lze rozdělit do několika kategorií podle toho, na jaké ideje a instituce se odvolávají. Z židovsko-křesťanské tradice vychází kritika a nesouhlas s přijetím homosexuality jako takové: Bůh stvořil Adama a Evu, ne Adama a Steva („*God made Adam and Eve, not Adam and Steve*“ (Seidman: 2003, p.127)). Manželství je historicky vytvořeno jako instituce mezi mužem a ženou, což je přirozené a normální. Další kritiky se odvolávají na děti, neboť ty se učí svým rolím od rodičů, a proto by homosexuální sňatky mohly vést ke zmatení genderových rolí. Poslední z hlavních kritik se zaměřuje na krizi rodiny – počet rozvodů a svobodných matek je na vzestupu, a proto není možné a žádoucí význam této instituce ještě více snižovat. (Seidman: 2003)

Vývoj přístupu k homosexualitě v Dánsku

V roce 1933 byly homosexuální vztahy mezi osobami nad 18 let dekriminlizovány, v roce 1960 došlo ke zhoršení situace (zvýšená policejní aktivita, rozsáhlá mediální aktivita a mobilizování obyvatel proti homosexualitě apod. (Bech: 2001)), od poloviny 60. let pokračovala dekriminlizace dále. Od roku 1981 nesmí být projevována žádná diskriminace homosexuality, zároveň byla homosexualita medicínou a psychologií označena jako ne-nemoc, vznikla národní organizace gayů a lesbiček. Od června 1987 vstoupil v platnost zákon, že skupina lidí nesmí být veřejně znevažována kvůli sexuální orientaci.

Vedle základních protiargumentů založených na autoritě Boha, přírody, rodiny, společnosti a nerovnosti postavení homosexuálů se v Dánsku objevovaly i další, právnícko-technické protesty. Neboť při zavedení legislativy o registrovaném partnerství by bylo nutné změnit i ostatní zákony a navíc by Dánsko mohl ohrozit fakt, že je to jediná země, kde je registrované partnerství povoleno. Tato situace by mohla podle odpůrců homosexuality vést k výsměchu od ostatních zemí a následné ztrátě postavení a záplavě země imigranty, což by mohlo vést ke stejné zkáze jako Sodomie nebo Řím. (Plummer: 1992) Na druhé straně se v diskuzi často objevoval apel na Dánsko jako model země s vysokou tolerancí a rovností, tahouna civilizačního pokroku v minulosti, a proto by díky tomuto kroku mohl být vzorem k následování i nadále.

Zákon byl podepsán na základě hlasování poslanců oproštěných stranické příslušnosti 26.5.1989, je možné ho vnímat také jako výsledek pozitivně vypovídajících výzkumů veřejného mínění z let 1988 a 1989 (podle názorů veřejnosti by homosexuálové měli mít stejná práva jako heterosexuálové; přiznáním stejných práv jim zároveň byla přiznána stejná hodnota jako lidským bytostem). (Plummer: 1992)

Registrované partnerství je v Dánsku v platnosti od 1.10.1989. Do roku 2000 se v Dánsku registrovalo přibližně 2000 párů osob stejného pohlaví, v průměru dochází ročně k registraci 250 párů. Naproti tomu v Norsku a Švédsku s mnohem vyšším počtem obyvatel bylo uzavřeno pouze přibližně 700 partnerství. (Fish: 2005) V Dánsku je možno získat požehnání od kněze za podmínky, že s tím kněz souhlasí. Ovšem toto požehnání je chápáno pouze jako požehnání dvěma lidem, ne jako požehnání partnerství jako instituci. Od konce června 1999 je uveden v platnost zákon umožňující registrovaným homosexuálům adoptovat dítě partnera. Tento zákon byl schválen v Dánsku jako v první zemi na celém světě. (The Copenhagen Post: 1999)

Naproti tomu Faerské ostrovy, autonomní část Dánska, se v důsledku silného vlivu katolictví projevují jako tradičně založená, homofobněji a konzervativněji orientovaná oblast, o čemž ve svém vyprávění mluví i jedna z dánských respondentek, Lena. Od roku 1948 je na ostrovech platný zákon o diskriminaci homosexuálů, jež je v současné době terčem mnoha debat. (The Copenhagen Post: 2006)

Vývoj přístupu k homosexualitě v České republice

První zákon ošetřující homosexualitu na území českých zemí se objevil roku 1768 - Constitutio Criminalis Theresiana (homosexualita smilstvem proti přírodě, trestané spálením odsouzeného až po stětí mečem). Na základě zákona Constitutio Criminalis Josephina z roku 1787 byl v Rakousku jako v první zemi zrušen trest smrti a nahrazen uvězněním a/nebo tělesným trestem za homosexuální chování. Zákon Allgemeines Bundesgesetz z roku 1852 definující homosexuální a zoofilní chování jako smilstvo proti přirozenosti platil v českých zemích až do roku 1950. Jednotný československý Trestní zákon přijatý Národním shromážděním i nadále posuzoval homosexuální chování jako čin proti lidské důstojnosti. Nový trestní zákoník z roku 1961 zrušil trestnost souhlasného homosexuálního chování mezi dospělými osobami staršími osmnácti let. Poslední právní změna ve vztahu k homosexuálnímu chování se uskutečnila v roce 1990, kdy byla homosexualita zrovnoprávněna s heterosexualitou (zákonem tolerovaná věková hranice pro homo- i heterosexualní pohlavní styk je patnáct let). Československo pak bylo jednou z prvních zemí, která dekriminalizovala souhlasné homosexuální chování mezi dospělými jedinci ve čtvrté liberalizační vlně, již počátkem šedesátých let. (Procházka: 2007)

Náhled na homosexualitu byl v moderní době výrazně ovlivněn komunistickým režimem. Vyrůstání za éry komunismu, silnější tradice křesťanství a mnohé další faktory

mohou být brány jako vysvětlení veřejného názoru, nepříliš homosexualitě nakloněnému. Komunistické období několikrát zmínil i Josef:

„V nás to vychovali vlastně komunisti, že jo. Schovávalo se to prostě, házela se na to špína, že prostě jsou to, já nevím, nemocný lidi a já nevím co. ... Eh, ono to je, ono to je díky tomu, že normální chlap třeba, nevykroucenej, tak za těch komunistů nebyl vidět, že jo. To jsi nevěděla prostě, že je to gay, nebo to o sobě neřek, netvrdil, držel hubu, protože měl strach prostě, aby mu komunisti nedělali peklo.“

V roce 1995 navrhla vláda ČR ošetřit soužití osob stejného pohlaví podle dánského modelu registrovaného partnerství, ovšem tyto snahy byly na konci roku odmítnuty. Návrh zákona o registrovaném partnerství byl Poslanecké sněmovně ČR znovu předložen na konci roku 1997 a následně projednán a odmítnut v lednu 1998, poté opakovaně i v letech 2001, 2003 a 2005. Zákon o registrovaném partnerství byl schválen 26.1.2006 s platností od 1. července 2006.⁴ Přehlasování prezidentského veta se v Poslanecké sněmovně ČR povedlo až napotřetí, kdy zákon získal přesně potřebných 101 hlasů. Pro přijetí hlasovala většina poslanců ČSSD kromě tří, velká část poslanců KSČM, část poslanců US-DEU a dva poslanci ODS. Co se týká otázky výchovy dětí:

„Existence partnerství není překážkou výkonu rodičovské zodpovědnosti partnera vůči jeho dítěti ani překážkou svěření jeho dítěte do jeho výchovy.“⁵

Ale na druhé straně není v zákonu opominut bod, jenž upřesňuje právo na rodičovství následujícím způsobem:

„Trvající partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.“⁵

⁴ Vývoj názorů občanů České republiky je pro ilustraci možné porovnat v tabulce č.3 Přílohy.

⁵ Zákon č. 150/2006 o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů
<http://gay.iniciativa.cz/files/aa1c07da75bfd56cabe78307ad1db719.pdf>

Vnímání společností a společnosti

První otázkou rozhovorů bylo, jak, podle dotázaných, na homosexualitu pohlíží Dánové, případně Češi. Lena vyjádřila svůj názor relativně jasně už na začátku vyprávění bez toho, abych se jí na to musela zeptat:

„Myslím, že je, Dánsko je docela svobodomyšlné.“

Toto tvrzení lze doplnit výrokem Anthonyho, jenž si myslí, že:

„No, já si myslím, že oni, že to docela přijímají.“

Ovšem jak je zřejmé z obou jednoduchých, prostých tvrzení, existují výjimky. Slůvka „docela liberální“ a „docela to přijímají“ jsou důležitým indikátorem, že homosexualita není ani v tak „docela tolerantní“ zemi, jako je Dánsko, uznávána naprosto bez výhrad. Marie vidí výhodu a proslavenost Dánska jako tolerantní země díky tomu, že:

„Já si nemyslím, že jsme známí kvůli gay scéně. Myslím, že jsme nejznámější díky celkovému postoji ke gayům.“

Velmi zajímavým tématem je, jak si sami homosexuálové vysvětlují reakce od okolí. Z jakého důvodu je lidé vnímají jako odlišné, případně se k nim chovají stejným způsobem jako k heterosexuálům.

Jedním z názorů, vyslovený Marií, je současný člověk. Současný člověk natolik zaneprázdněný vlastním životem, že nechává ostatní žít jejich vlastní životy bez výraznějšího zájmu.

„Myslím, myslím si, že je to protože žijeme v tomhle světě a lidi jsou tak sobečtí a nestarají se o ostatní lidi. Ale ne ve špatném smyslu. Protože lidé mají tak zaneprázdněné životy, takže se... No, někteří ano, někteří se starají, někteří tráví spoustu času staráním se o věci ostatních. Ale, ale myslím, že většina lidí je jen, no, to je to, „Já se nestarám, ať si dělají, co chtějí.“ Myslím, že mnoho lidí je takových.“

Ve vysvětlování svého názoru na toleranci Dánů jako národa pokračuje i později. Tentokrát ovšem nepoukazuje tolik na člověka jako jedince, ale spíše na Dány jako součást jednoho národa:

„Myslím, že mnoho, prostě že v mnoha aspektech je Dánsko vedoucí zemí. ... Ale myslím, že to je, ehm, že lidé v Dánsku jsou otevření poznat nové věci a nové lidi a určitým způsobem se nestarají o ostatní...“

Henning Bech, stejně jako Marie, vidí jako nejvlivnější příčinu *kulturní ideologii svobodomyšlnosti*. Dále udává, že tato ideologie svobodomyšlnosti funguje spíše jako mýtus, kterého se Dánové nehodlají ve jménu pokrokovosti vzdát. (Bech: 2001)

Stejně tak i Lena vysvětluje toleranci Dánů pomocí obecné charakteristiky:

„Pokud je něco, čemu nerozumíme, tak tomu chceme porozumět nehledě na ostatní problémy...“

Ale zároveň ve svém vyprávění tento trend poněkud ironizuje:

„Myslím, kvůli všemu tomu blázinci, a pak taky lidí chtějí být tolerantní, lidi chtějí být otevření, lidi chtějí všechny milovat. Tak proč... museli někde začít a ta věc homosexuality, která znamená problémy stejně jako hodně jiných menšin v Dánsku, víš, tak... Prostě začneme s nima.“

Marie zároveň vyjádřila mínění, že homosexuálové v Dánsku nejsou vnímáni jako menšina, nebo spíše že nejsou nijak výrazně vymezováni oproti většinové společnosti:

„Nemyslím si, myslím, že je tu určitě menšina, ale nemyslím si, že je nějak... Ne, já, já si nemyslím, že by tu byl nějaký velký rozdíl. Obecně nejsou tak minorizováni jako jiné skupiny.“

Je si ovšem vědoma, že záleží na tom, v jaké společnosti a mezi jakými lidmi se pohybuje. Už sám fakt, že v dánské vládě se pohybuje několik homosexuálů, kteří svoji orientaci neskrývají, může poskytovat částečné vysvětlení legalizace partnerství a dalších práv homosexuálů. Což se samozřejmě netýká pouze politiků. Každá jednotlivá známá osobnost, ať už filmová postava, herec nebo členky ženského házenkářského družstva, které je známé nejen velkým podílem leseb ve svých řadách, ale především sportovními úspěchy, pomáhá formovat názor lidí na tuto problematiku. Jak Lena ve svém vyprávění podotkla, právě povědomí o házenkářkách pomáhá i v tradičněji založených vesnických oblastech měnit náhled na homosexualitu, protože:

„Myslím, že to musí být spojeno s vědomostmi o homosexualitě, opravdu, že to není skrytá věc. Není to nic, za co by se člověk měl stydět, protože je to víceméně respektováno. Taký protože se můžete nechat registrovat a můžete mít, lesby mohou adoptovat.“

Jak je možné vyčíst z výše uvedené citace, už jen sám fakt, že je legálně dovoleno registrovat se, zpětně ovlivňuje vnímání okolím a opět tím posiluje pozici homosexuálně orientovaných jedinců rovnocenných heterosexuálům. Nejen vlastní názor, ale i reflexe okolí je potřebná k formování názoru o vlastním národu. Analogií Meadova rozlišení „I“ a „Me“ jako zvnitřněné reflexe vlastního „Já“ v očích druhých je i uvědomování si jedinečnosti vlastního národa na základě reflexe cizinců, reflexe jejich vnímání. Jako příklad tohoto jevu může být Lenino tvrzení:

„Tam je hlavní postava gay (v seriálu) a je to jen krátká věta, kterou říká. Že pokud by ona a její partnerka v seriálu, je to v televizi, se chtěly vzít, musely by se přestěhovat do Dánska. To říká hodně. Že i v Americe se o tom zmiňují. Takže ano, myslím si to. A jednou jsem potkala jednu ženu, seděla na baru, která je tady potřetí, aby se nechala oplodnit. Takže si myslím, že určitě lidi vnímají Dánsko jako velmi tolerantní místo, velmi otevřené místo.“

Ve stati „Disappearance of Homosexuals“ Henning Bech vyslovuje myšlenku o společnosti nacházející se v současném, postmoderním světě: Disappearance of Homosexuals, tedy Zmizení homosexuálů, znamená, že v současném světě se homosexuálové stávají součástí společnosti na základě ideje, že „každý je cizincem, každý si může být podivný svým způsobem, ale dohromady jsme to my“. A opět se objevuje téma tolerance v jiném světle, jež se svým pojetím blíží vysvětlení Marie popisující současného člověka, který se o ostatní nestará a tím vzniká dostatečně velký prostor, aby se každý mohl v rámci zákona chovat podle svého uvážení. Henning Bech dále popisuje dva možné scénáře dalšího vývoje. A to, že modernizace může vyústit buď v návrat lidí k tradičním normám a hodnotám, nebo naopak v homogenizaci společnosti, což by znamenalo „happy end“ pro homosexuály, jež by se plně stali součástí společnosti. Tento směr vývoje nazvaný *univerzální bisexualita* je prosazován hnutím Gay Liberation již od 70. let 20. století. Podstatou je, že člověk si může vybírat partnera podle svého vkusu, přičemž tento výběr neznačí nic o jeho lidské kvalitě. Dochází tak k de-dramatizaci celého fenoménu homosexuality – a západní společnosti se v současné době podle Becha vyvíjejí právě tímto směrem. (Henning Bech: *Sexualities*, 2001)

O „zmizení homosexuality“ je možné mluvit především v zemích severní a západní Evropy, zatímco ve Spojených státech amerických je homosexualita znormalizována. Tyto dva pojmy jsou vzájemně protikladné, a proto je Bech používá pro různé části světa v důsledku odlišného kulturního procesu změny v závislosti na specifických národnostních a kulturních ideologiích, konstrukci welfare state a dalších institucí. Zatímco normalizace homosexuality vyjadřuje sociální legitimizaci, je pojem „zmizení homosexuality“ používán v opačném smyslu, jako proces, kdy většinová společnost proniká do oblastí dříve homosexuálních, a to do života mimo strukturu tradiční nukleární rodiny a genderovou strukturu; tzv. „homo-genizace“ společnosti. Jedná se o vymezení vlastního teritoria, vznikají-li ve městech gay čtvrti a konají-li se gay akce, nebo se jedná o začlenění do buržoazního středního proudu konzumní společnosti, což Bech nazývá „érou po homosexualitě“. (Bech: *Sexualities*, 2001)

Historické důvody vzniku tolerance

Dánsko bylo a stále je označováno za vůdčí zemi světového vývoje, co se týče sociálních otázek. Nejedná se pouze o zavedení silných odborů, jež zabezpečily zaměstnancům privilegia, o která v jiných zemích museli bojovat ještě o desítky let později, o úspěšně a efektivně působící zdravotnictví a vyvinuté propojení zdravotní a sociální péče, o kterém se v mnoha zemích v současné době vášnivě diskutuje, ale i o přístup k lidské

osobnosti, k individu a k jeho právům. Z tohoto důvodu bývá fakt, že registrované partnerství bylo uzákoněno v Dánsku jako v první zemi na světě, vysvětlován výše zmíněnými charakteristikami. Přesto je velmi zajímavým tématem, jak si sami Dánové tento společenský přístup vysvětlují.

Marie se například domnívala, že registrované partnerství bylo jako v první evropské zemi zavedeno ve Španělsku, Lena i Anthony o tomto tématu nikdy dříve nepřemýšleli. Přesto oba svorně původ uznání práva homosexuálů na uzavření a legalizaci společného soužití datovali do období kolem 70. let, do období hippies:

„Znáš to, od 70-tých let, hippies a všechny tyhle věci, kdy každý spal s každým, sexualita nebyla otázkou.“ (Lena)

Neboli obecněji řečeno, do období sexuální revoluce, podle slov Anthonyho:

„Tak možná, sexuální revoluce začala v šedesátých letech a pokračovala do sedmdesátých a osmdesátých let, to je možná, to byl základ pro normálního člověka, aby se stal tolerantnější k homosexuálům, kteří jsou párem, tak možná proto. A zase je to ta tolerance, kterou v sobě Dánové mají.“

Aktivní boj za práva homosexuálů

Jedním z nejdůležitějších a nejúčinnějších cest, jak prosazovat práva homosexuálů a vynést je v očích veřejnosti z pozice minority na pozici rovnoprávných a rovnocenných bytostí, je aktivní působení na veřejnost. Bez práce iniciativ jako byla česká SOHO, dánská organizace LBL a podobné organizace by homosexuálně orientovaní jedinci nedosáhli zdaleka tolika cílů, jakými se mohou pyšnit v současné době. Proto je potřeba výrazných, odhodlaných jedinců, kteří jsou ochotni obětovat část svého času a energie, a případně i část své anonymity veřejným vystupováním. Až na Marii se ani jeden z dotázaných aktivně neangažuje v boji za prosazování práv homosexuálů. Mezi dánskými respondenty je to logické v případě prosazování registrovaného partnerství, neboť v té době byli velmi malými dětmi. Na druhou stranu ještě zbývá tolik sporných otázek, jež je třeba vyřešit, aby se homosexuální menšina vyrovnala beze zbytku svými právy heterosexuální většině i před zákonem. Marie se podle svého vyjádření sice nepodílí na aktivním prosazování nové legislativy, ale zabývá se informováním veřejnosti.

„Jsem součástí stranické skupiny, „frue comittee“, a součástí skupiny,... ehm, jak se to jmenuje... informací? Mluvím s lidmi. Celá strana s tím nemá co do činění, ale ty ostatní ano, říkáme o nás lidem a co děláme a co dělá politická část skupiny. Takže se k nám chce připojit víc lidí.“

I tato práce je velmi důležitá – stále je potřeba lidem vysvětlovat, co homosexualita znamená, a rozšiřovat poznání o jejich světě mezi ostatní lidi a tím je zbavovat předsudků.

Čeští homosexuálové, se kterými jsem dělala rozhovory, by se dali označit za neaktivní, podle vyjádření Kuby:

„My jsme k tomu přišli jako slepý k houslím.“

Přitom Kuba by mohl být označen za nejuvědomělejšího a nejochotnějšího k nějaké aktivnější iniciativě. Po schválení zákona o registrovaném partnerství například napsal premiéru Paroubkovi děkovný dopis a osobně poděkoval jedné z vůdčích iniciátorek organizace bojující za práva homosexuálů, čemuž předcházely „*jaksi ty maratóny těch dopisů*“, které posílal do Amnesty International. Oba s Míšou, jež se podílela na podepisování petice a osobnímu poděkování kamarádce za několikaletý boj jejich organizace, jako vysvětlení, ale možná i ospravedlnění uvádějí, že:

„A my se totiž cejtíme spokojeně, tak nemáme důvod se nák jako k tomu jako...“

Podobně na otázku, zdali je nebo byl aktivní v prosazování práv homosexuálů, odpověděl i Anthony:

„Ne. Opravdu nic nedělám. Protože si nemyslím, že je nezbytné něco dělat, protože, jak už jsem předtím řekl, Dánsko je docela tolerantní, takže opravdu necítím potřebu.“

Svůj postoj vysvětluje na základě zkušeností z dětství a mládí ve své rodině, která je přísně katolická a se kterou má dosud problémy (o jeho orientaci ví pouze matka a bratranec z Anglie):

„Myslím, že už jsem bojoval dost dlouho, když jsem byl dítě, když jsem vyrůstal s těmi všemi předsudky proti homosexuálům. Myslím, že jsem jen ve fázi, kdy si jen užívám a nemusím myslet na ty věci, protože jinak obdivuju lidi, co stojí v první řadě a bojují za dobrou věc.“

Všichni tři čeští dotazovaní s napětím pozorovali postupné projednávání, odmítání a znovu projednávání zákona v parlamentu. Josef si stěžoval, že v průběhu jednání:

„Jako byl jsem naštvanej pro ty ostatní, který to třeba potřebovali.... Ale jinak aktivní v tom prosazování jsem nebyl, ale, ale naštvalo mě, když to neprošlo.“

Naštvaní a kritika je chvályhodná věc, ale ve většině případů je zapotřebí i aktivního působení, aby bylo dosaženo vytyčeného cíle. Josef ve svém vyprávění uvádí i osvětlení svého přístupu:

„Jako já nepotřebuju papír. Nikdy jsem nechtěl papír na to, že prostě „Teď budu s tebou, prostě tady to mám“. To ne. ... Mně ten papír nic neříká, prostě jo.“

Kuba dobu prosazování práva na oficiální uznání vztahu popisuje slovy:

„Ale já v tomhle jsem jako..., já jsem měl něco jiného na práci, no teďko.“

V závěru vyprávění se sice označuje za otevřeně se prezentujícího homosexuála, ovšem poměrně konzervativního a nepříliš nakloněného projevování se. Na druhou stranu připustil, že pokud by bylo potřeba a hájil by práva, která se ho osobně dotýkají:

„Třeba v té době po tom, po tom Klausovým vetu jsem se... Ano, třeba bych se i otevřeně angažoval.“

Otevřeně by bojoval i za svá práva v případě, že by byla krácena z důvodu jeho sexuální orientace. Tento postoj vyslovil v souvislosti se situací homosexuálně orientovaných lidí žijících v Polsku, jež během svého vyprávění opakovaně využíval k ilustraci těžší situace v okolních státech.

Registrované partnerství

„Navíc poskytnutí gayům a lesbám právo na sňatek by jim pomohlo k přijetí jako plně respektovaných, morálně dobrých občanů, což by se odrazilo v menším množství předsudků a opravdovému zlepšení kvality jejich životů.“⁶

Kritika legalizace tohoto druhu svazku může být založena na argumentu, že partnerství uzavřelo jen málo párů a tím celý boj ztratil svůj smysl. Ale přestože někteří gayové a lesby nejsou nakloněni myšlence oficiálně uzavřeného partnerství a umí si své životy představit i bez něj, právě výše zmíněná idea oficiálního potvrzení rovnosti byla důvodem, že proti prosazení zákona nevystupovali ani veřejně neprojevovali svůj nezájem o tuto instituci. (Bech: 2001)

Před sociálním uznáním homosexuality, respektive před legalizací registrovaného partnerství, byla situace homosexuálů podstatně složitější. Nebylo možné veřejně se ke své orientaci přiznat bez obavy z odsouzení ze strany společnosti, případně bez obav o ztrátu zaměstnání, odvrhnutí rodinou apod. Homosexuálně orientovaní jedinci neměli pozitivní vzory v jedincích, jež úspěšně prošli coming outem, podpůrné spolky nebyly příliš rozšířené a informovanost o nich byla soustředěná jen do velmi uzavřených kruhů. Konečný boj o homosexuální identitu se podle Nungessera (1983) obvykle odehrává v pubertě – jedinec buď začne následovat vzory jednání, jež vidí u ostatních, dospělých homosexuálů, nebo naopak začne v sobě homosexuální pocity popírat a odmítat. Homosexuální jedinec se může stát deviantem – identifikuje se s viděním homosexuálů jako zženštilých tvorů a odvrátí se od své

⁶ Seidman: 2003, p. 132

mužské identity nebo natolik podlehe chování očekávanému od homosexuálů, že potlačí určité rysy své osobnosti, případně se stane konformistou, ožení/vdá se a založí rodinu. Toto jednání jim pomáhalo ve snaze přesvědčit se, že jsou jako ostatní, že se jim ženy nebo muži líbí, někteří z nich manželství a založení rodiny používali jako zástěrku před zvědavými zraky sousedů a žili tajně svůj život. Ovšem jak se ukázalo, předstírání heterosexuality ve většinové společnosti může vést k zesílení pocitu odcizení, zatímco otevřené přihlášení se k homosexualitě v posledních třiceti, čtyřiceti letech – v závislosti na společenském, kulturním a náboženském pozadí země, ze které jedinec pochází - umožní člověku více se angažovat v homosexuálních organizacích. Více než třetina homosexuálně orientovaných žen a pětina homosexuálních mužů podle výzkumu Bella a Weinberga (Anglie 1978) ve svém životě uzavřela alespoň jedno manželství, respektive většina ženatých a vdaných homosexuálů černé pleti měla děti, zatímco u bělochů tuto skupinu tvoří asi polovinu z nich.

Je možné, že jedinec vstoupil do manželského svazku již s vědomím své homosexuality, nebo si svou orientaci uvědomil až později. Z kvalitativního výzkumu provedeného v 80. letech pro napsání knihy „Modern Homosexualities. Fragments of Lesbian and Gay Experience“ (Plummer: 1992) vyplývá, že většina mužů si byla vědoma své homosexuality již před vstupem do heterosexuálního manželství a někteří z nich doufali, že uzavřením sňatku jejich náklonnost k osobám stejného pohlaví zmizí; zatímco ženy o své homosexuální orientaci před manželství převážně nevěděly. V obou případech je jedinec vystaven velkému psychickému tlaku – nepřiznáním se k homosexualitě riskuje postupné odcizení a vzdalování se partnerovi, zatímco přiznání může ve svém důsledku vést k nepřátelské reakci, obviňování, nedůvěře, rozchodu a případné ztrátě dětí. Je-li první uvědomění si vlastní homosexuality provázeno těmito obavami, je zřejmé, že psychická situace je velmi komplikovaná. Setrvání v manželství zmírňuje stigma nahlížení na jedince jako na homosexuála, zatímco homosexuální komunita může na jedince nahlížet nedůvěřivě (není opravdový homosexuál) a může vést k problémům s hledáním homosexuálního partnera.

Existuje několik možností vyřešení této situace: zamlčení a setrvání v manželství, přiznání a otevřené manželství, separace a rozvod (jedinec získá svobodu, ale zároveň může dojít k problémům, co se týká péče o děti, finanční vyrovnání atd.) nebo setrvání v přátelském vztahu. Muži mají v této oblasti větší svobodu – existuje pro ně rozsáhlejší síť podpůrných spolků a homosexuálních aktivit, jsou finančně soběstačnější a nejsou vázáni na děti takovým způsobem jako ženy. (Hart, Richardson: 1981)

Překvapivě, v případě výzkumu pro knihu editovanou Plummerem, přiznání se k homosexualitě jednoho z manželů obvykle nevedlo k rozvodu či separaci. Ve většině případů k tomu došlo z důvodu odpovědnosti k rodině, snahy vyhledat odbornou pomoc nebo díky souhlasu a vzoru podobných párů žijících společně i po situaci coming out, aby došlo k „neutralizaci“ deviace.

„Manželství a sexuální identita nejsou statické, ale sociálně konstruované fenomény: jejich smysl se konstantně mění.“⁷

Názor dotazovaných gayů na instituci registrovaného partnerství by se dal souhrnně označit jako relativně pozitivní, ale nijak zvlášť nadšený. Až na Kubu nikdo z nich neprojevil významnou touhu registrovat se na znamení potvrzení vztahu s milovanou osobou, spíše zmiňovali případné ekonomické výhody, jež by registrací vznikly. Tento stav reflektují i oficiální statistiky, jež ukazují, že do současné doby uzavřelo v České republice registrované partnerství přibližně 200 párů, resp. přes 2000 párů v Dánsku. V tomto ohledu by se mohlo zdát, že boj o legalizaci homosexuálního svazku a prosazení práv homosexuálů v této oblasti byl naprosto zbytečným. Ale je tomu právě naopak.

Například Kuba pocíťoval dobu před legalizací registrovaného partnerství jako období, kdy se cítil být před zákonem diskriminován. Zároveň je pro Marii zavedení registrovaného partnerství klíčovým bodem vyjadřujícím uznání společnosti, přestože naprosto odmítá ideu svatby z důvodu, že podle ní sňatek do kostela nepatří a je proti svatbě jako takové. Legalizace registrovaného partnerství je podle ní chápána jako uznání rovnocennosti homosexuálů společností, vyznání rovných práv lidí bez ohledu na sexuální orientaci, možnost rovné volby:

„Ale rozhodně by heterosexuálové a gayové měli mít stejná práva. ... ale dokud církev podléhá státu, všichni by měli mít stejná práva. Určitě.“

Svůj negativní postoj k manželství a tím i registraci zakládá na tvrzení, že je ateistka a nevěří v církve. Přestože se toto vysvětlení může zdát nesmyslné, dá se v něm najít určitá logika, a to logika volající po oddělení církve od státu, čímž by se sňatky a registrace staly čistě profánní záležitostí bez omezení vycházejících z křesťanské nauky.

Prosazení zákona v České republice podle Kuby a Míši bylo ovlivněno především tím, že:

„...určitě je tady ten tlak a určitě je vhodná doba na to, no.“ (Kuba)

Kuba zároveň poukazuje na fakt, že:

⁷ Plummer, K.: Modern Homosexualities. Fragments of Lesbian and Gay Experience. p. 97

„V politice je dost gayů, že jo. Náš ministr spravedlnosti současně,“

jako vysvětlení, proč právě v současné době nastala ta pravá chvíle k legalizaci registrovaného partnerství.

Oba zastávají názor, že při rozhodování o schválení zákona měla zásadní vliv situace před volbami:

„Co vím já, tak oni vyloženě.... Jenže to zas bylo takový to: „My když na to nekejvneme, tak oni nám neschválej zas támdleto.“ ... A pak to byla Paroubkova akce. Tam to asi byl čirej předvolební populismus ze strany Paroubka. Ale jako prosadil to.“ (Kuba)

Míša navíc tento názor doplňuje o další postřeh:

„Já si rozhodně myslím, že to bylo tím, že to bylo před volbama a že to prostě byl jen takovej posun v očích já nevím koho, Evropský unie. Prostě jenom abysme se posunuli někam, někam víc k demokracii.“

Moderní, resp. postmoderní společnost je charakteristická pluralitou, a to i pluralitou v oblasti forem mezilidského soužití. Objevují se nové formy soužití, nové formy rodiny, rozvody i nesezdaná soužití přestaly být vnímány jako odchylky od normálu, homosexualita je ve většině společností alespoň označována za uznatelnou sexuální orientaci, ne-li přímo uznanou, a proto by měly mít všechny tyto nově objevené fenomény stejnou šanci na společenské přijetí.

Důvody k uzavření registrovaného partnerství

Mínění o smyslu registrovaného partnerství pro život dotazovaných nebylo příliš kladné. Všichni přistupovali k registraci spíše jako ke způsobu formálního a právního opatření specifických záležitostí.

Lena a Míša viděly smysl registrovaného partnerství především v případě, kdy by bylo možné starat se společně o dítě. Lena, přestože by chtěla být biologickou matkou jednoho dítěte, uvažuje hlavně o adopci a založení velké rodiny. Možnost adopce se tak stává jediným, pro ni uznatelným a rozhodujícím důvodem k uzavření partnerství:

„Nemám žádnou potřebu (registrovat se), ale kdyby to bylo pro dobro dítěte, udělala bych to. Protože pokud nejsem biologická matka a máme vztah, ale bez papíru, a něco by se stalo biologické matce, tak by výchova dítěte připadla jejím rodičům, její rodině.“

Míša by se naopak ráda registrovala v případě, že by se svou partnerkou mohly zplodit a společně vychovávat vlastního potomka. Marie i přes svůj celkově negativní postoj ke sňatku uznává, že za určitých podmínek je registrace akceptovatelná i pro ni:

„Myslím, že je to dobré, být takto spojen, a věřím, že se můžeš registrovat a, ale, kvůli ekonomické situaci, dětem a tak...“

Mužská část dotázaných se častěji vyjádřila v ekonomičtěji zaměřených termínech. Přesto by se zároveň všichni tři gayové dali označit za „romantičtější“ bytosti ve srovnání s jejich ženskými protějšky a jejich názory na toto téma, neboť registraci viděli jako:

„... dobrá instituce. ... Aspoň já třeba si dokážu představit jako i z jinech důvodů.... Prostě ale tak lidi, který spolu chtěj, tak ať to i takle oslavěj,“
(Kuba)

Stručně řečeno Josefem (vyjádření pro registrované partnerství):

„Jo, určitě jo. Ale říkám, neženu se do toho. Protože než mít sedm registrovaných partnerství za sebou, tak to radši jedno pořádný, když, když to.“

Přestože Josefův názor je rozporuplný a ve své podstatě pochybuje, jestli by danou příležitost využil, jak je již uvedeno v předchozí kapitole, z praktického hlediska se k této možnosti přiklání. Téměř stejnými slovy se vyjadřuje i Anthony – také by souhlasil s registrací především v případě, že by bylo nutné právně ošetřit majetkové vztahy. Jedná se o případ, kdy si pár společně koupí například dům a pořizuje si společný majetek, nebo kdy jeden z partnerů vydělává více a druhý méně nebo vůbec. Během svého vyprávění několikrát zmiňuje, že bytí a přiznání si homosexuality je spojeno s určitými ztrátami ve srovnání se životem heterosexuálů. Svě tvrzení kombinuje s romantickým vnímání ideje svazku založeného na lásce:

„... pokud se dva lidé milují, tak by to pořád mělo smysl pro společný život, ale samozřejmě, to je proto, že je to spíš heterosexuální tradice, že máš oslavu téhle ceremonie, že jste pár, ale vlastně to nemá význam, protože to je, to patří k životnímu stylu heterosexuálů. Samozřejmě to lze začlenit do homosexuálního vztahu, ale nemyslím si, že je to nutné.“

Jedním z nejčastějších argumentů uváděných jako jedna z mála, ale zároveň i jedna z nejdůležitějších výhod českými vypravěči, je právo na získání informací o zdravotním stavu partnera. Podle slov Míši:

„Jedinou výhodu vidím asi v tom, jako pokavaď by se mi něco stalo a moje přítelkyně by chtěla vědět, co se mnou je.“

Josef ve svém vyprávění kromě vyjasnění majetkových poměrů uvádí i právo na získání informací o zdravotním stavu partnera také jako důvod k registraci:

„Takže jako díky tomuhle jo, protože si vem, byli bysme spolu a jemu by se něco stalo a já bych se na něj nemoh zeptat v nemocnici, nemoh bych nic. Nejistil bych nic, bez jeho máti, jeho ségry bych nejistil nic prostě, jo. Nemoh bych vyřídít nic...“

Ale jak řekla Lena nebo Anthony:

„No, nemám k tomu potřebu...“; „...mně to opravdu nic neříká...“

V tomto ohledu může vyvstat otázka, proč se tedy o prosazení daného zákona tolik bojovalo, když o něj není zájem? Proč se registrované partnerství schvalovalo, když pro homosexuály nemá žádný podstatný význam? Odpověď tentokrát opět zní: rovná práva. Schválením zákona, ať už ve svém důsledku vede k registraci párů nebo nikoliv, dává homosexuálům stejné možnosti, jako mají heterosexuálové. Mají stejnou možnost uzavřít oficiálně uznávaný svazek, mají právo na ošetření majetkových vztahů, mají právo na dědictví a získávání informací o zdravotním stavu partnera. Stejně tak bychom si mohli položit otázku: Proč se nezruší instituce manželství, když v posledních letech ztrácí svou atraktivitu nebo se stává opakovanou záležitostí? Má vůbec nějaký význam, uvědomíme-li si, jaké procento manželství se rozpadá a tím se odklání od základní myšlenky „v dobrém i ve zlém, dokud nás smrt nerozdělí“? Samozřejmě manželství uzavřené mužem a ženou má význam v případě založení rodiny, což v případě homosexuálního páru není oficiálně možné. Ale vezmeme-li v úvahu počty dětí v dětských domovech, počty dětí týraných a vyrůstajících bez zájmu rodičů, lze vznést pochyby i ohledně této funkce rodiny a manželství ošetřené zákonem.

Věk jako faktor ovlivňující postoje

Při analýze rozhovorů se zdál být věk dotazovaného signifikantní při úvahách o partnerství. Pro registraci se pozitivněji vyslovovali respondenti, kteří byli poněkud starší ve srovnání s ostatními, a to nad 25 let. Obecně řečeno, starší lidé bývají častěji nakloněni stabilitě a zajištění vztahu oficiální cestou, zatímco mladší lidé, ať už hetero – nebo homosexuálové, jsou nakloněnější svobodě a volnosti bez závazků. Ale přesto je nutné vzít v úvahu, že rozhovory zdaleka nemohou být pokládány za reprezentativní z důvodu jejich omezeného počtu, a proto je potřeba chápat výše uvedené tvrzení pouze jako hypotetické.

„Ale teď jsem starší a taky, když jsem tady v baru, víš, můžu vidět holky Mariina věku, je jí dvacet, a ostatní holky kolem toho věku, mají naprosto odlišný pohled na svět, protože chodí ven a na party i přesto, že mají vztah.“
(Lena)

Tato citace se sice primárně vztahuje k vysvětlování, proč v Kodani není dostatek míst pro lesby – protože dvě ženy-stavitelky hnízda raději zůstávají spolu doma. Na druhou stranu ale mladé dívky mají jiný pohled na svět, který se týká nejen názoru na večerní zábavu, ale i vzájemného chování a jednání, které se přece jenom s rostoucím věkem stává zodpovědnějším a více orientovaným na stabilní soukromý život.

Stejně tak i Josef (29 let) a Kuba (25 let) působili jako nakloněnější myšlenky uzavření oficiálně uznávaného svazku, a to nejen z praktických důvodů.

Děti

Být, či nebýt (rodičem)?

Téma dětí a rodičovství bylo pravděpodobně nejspornějším. Přestože dotazovaní by děti chtěli, byli si vědomi, že to nejspíš nebude možné. Objevily se u nich v určitých případech i obavy, na nichž je založena argumentace odpůrců adopce dětí homosexuálními páry – zda by to bylo správné pečovat a vychovávat děti v prostředí odlišném od představy nukleární, na heterosexuálním vztahu založené rodiny. Ale obecně by se dalo říci, že kromě Anthonyho by si všichni respondenti přáli děti mít. Anthonyho negativní pohled na děti vychází částečně ze současného pocitu, že děti nemá příliš rád. Můžeme se ptát, do jaké míry tento pocit vychází z něj samotného a do jaké míry z pocitu, že jako gay se musí některých záležitostí běžných pro heterosexuály vzdát.

„Znovu, protože když to poprvé zjistíte, uvědomíte si, že se musíte vzdát spousty věcí. Musíte se vzdát myšlenky, že budete mít ro-, no, můžete mít děti, ale, ale většina lidí, myslím, se vzdá iluze šťastné rodiny se ženou a dětmi a domem. A, ale někteří, opět a znovu, přenesou heterosexuální hodnoty do homosexuálního vztahu a to nemusí být právě dobrá věc.“

Jako velmi významný aspekt rodičovství či nerodičovství se ukázalo být téma druhého rodiče. Všichni dotazovaní se přímo nebo nepřímo dotkli otázky: „S kým dítě vychovávat?“ nebo „S kým si ho pořídit?“

Obecně by se dalo říci, že v této oblasti mají jednodušší situaci **ženy**. Ženy, a tím i lesby žijící v Dánsku mají právo nechat se oplodnit, resp. homosexuálové mohou adoptovat biologické děti svého partnera. Toto právo má ale podmínku – ženy nesmějí být registrované, chtějí-li adoptovat nebo nechat se oplodnit. Omezení dané zákonem se dá obejít adoptací dítěte jako svobodná matka a následně společnou výchovou. Ale i tento malý „podvod“ nemění nic na podstatě omezení možnosti homosexuálního páru pečovat o dítě. Kuba a Míša nezávisle na sobě vymysleli způsob, jak téměř doslova je možné zplodit potomka dvěma ženami. A to tak, že:

„...přece necháš si oplodnit ty vajíčka... a vložíš je do ní a takhle byste šérovali dítě.“ (Kuba)

Objevuje se následně otázka, nakolik jsou české instituce ochotné svěřit dítě do péče jedné osoby a zároveň kolik svobodných žen má dostatečně vysoké příjmy, aby byly prokazatelně schopné dítě zabezpečit.

Muži jsou naopak v obtížnější situaci. Soudní rozhodnutí přiklne dítě většinou matce, adopce svobodným otcem není příliš obvyklá a je podrobena mnohem větší kontrole ve srovnání s adopcí svobodnou ženou. Muž si nemůže pořídit potomka bez uvedení vysvětlení a málokterá žena by přistoupila na myšlenku odevzdání svého dítěte do rukou muže. Nejpravděpodobnější a nejschůdnější možností mužského páru pro získání potomka proto zůstává adopce, jež ovšem není uzákoněna. I přesto dánská pobočka společnosti IBM uznala právo na otcovskou dovolenou i v případě homosexuálních mužů (The Copenhagen Post: 2006), což se dá vysvětlit čistě jako snaha o pomoc biologickému otci při péči o novorozence, anebo jako vstřícný krok vyjadřující podporu rozšíření práv homosexuálních párů.

Jako první a relativně nejjednodušší řešení se nabízí „kamarádká výpomoc“ – muž si pořídí dítě s kamarádkou, případně s kamarádkou-lesbičkou, a problém se zdá být vyřešen. Anthony se zdál být nakloněn myšlence otcovství v případě, že by mohl být „pasivním otcem“ dítěte svých dlouholetých kamarádek, pokud by si ho vybraly a oslovily ke zmiňované „výpomoci“:

„Rozhodl jsem se, že bych to udělal, kdyby si mě vybraly. Protože nechtěly aktivního otce, chtěly jen pasivního otce, který by se staral jednou za čas. Možná to je způsob pro mě, jestli budu mít děti.“

Myšlenku pořídit si dítě se ženou vyslovil i Kuba, ovšem stejně tak jako ostatní dotazovaní muži o této cestě uvažuje jako o jedné z mnoha, dá-li se to tak říci. V tomto okamžiku považují za nutné podotknout, že u všech tří mužů jsem zpozorovala příklon k jiným možnostem založení rodiny, byly-li by dostupné. Ovšem kamarádky a jejich pomoc se v současnou chvíli jeví jako nejpravděpodobnější šance, jak získat alespoň částečně právo na vlastní rodinu.

„Bud' adopcí nebo normálně fakt férovým... I když to asi by, asi by to nedělalo dobrotu. Ale jako jedna z možností, jak si to dítě jako pořídit, se ženou.“ (Kuba)

Na druhou stranu ovšem nemožnost založit si rodinu ve stereotypním pojetí: dva roky po vystudování vysoké školy svatba, pak jedno dítě, za pár let druhé, jež odčerpávají peníze, zaměstnanec není ochotný pracovat přesčas atd., může být na pracovním trhu chápána jako výhoda. Současný trend ve všech oblastech života a životního stylu, tudíž i v práci, hlásá trend „mládí“, plný života, energie, kreativity, ochoty obětovat kariéře všechno a mnohem více. A právě v tomhle ohledu mohou být především homosexuální muži velmi žádaným artiklem na trhu práce, alespoň podle zkušeností Anthonyho:

„Jednou jsem pracoval v práci, ve které zaměstnavatel vlastně chtěl homosexuály. ... Protože si byl jistý, že nebudou mít děti, protože... Držel se

stereotypu muže-gaye, který potřebuje peníze jen na nákupy. Preferoval to, protože heterosexuální ženy a heterosexuální muži přestanou pracovat, mají rodičovskou dovolenou, a gay může jen pracovat. Pracovat, pracovat, pracovat.“

Ovšem problém nastává ve chvíli, kdy si uvědomíme pohled na dítě jako na plod a stvrzení společné lásky. Tento aspekt si uvědomují a ve svém vyprávění formulovali Josef a následně i Míša:

„Já bych chtěl mít dítě. Já už jsem to řešil, no. Jenže já bych chtěl mít dítě s tím, koho mám rád, že jo.“
„Škoda, že si to nemůžu zařídit se svojí přítelkyní. To je jedno, co už mě mrzí nejvíc vždycky, ale tak jako...“

Adopce

Mají mít homosexuální páry, případně i jednotlivci právo adoptovat děti? Co když je svým přístupem a vnímáním sexuality natolik ovlivní, že se z nich také stanou homosexuálové? Jak se může dítě „normálně“ vyvinout, když mu bude chybět jeden z rodičů – vzor genderového rozdělení? Nejsou tato rizika přijatelnější a méně nebezpečná pro vývoj dítěte, než dětství a mládí strávené v ústavu bez jakýchkoliv rodičů? Tyto a mnohé další otázky hýbou světem. Kromě zákonodárců si pokládají především sami homosexuálové. Jak vyplývá z předešlé podkapitoly, většina z nich by děti mít chtěla. Uvědomují si, že přirozenou cestou s milovanou osobou se jim bohužel dítě zplodit nepovede, proto se zaměřují na jiné způsoby vytvoření rodiny. Adopce nadále zřejmě zůstává jedinou cestou, jak by bylo možné založit rodinu legálním a autoritami uznávaným způsobem, ovšem v současné době není nikde na světě povolena. Ale naději, že v průběhu několika let či další generace se to změní, se snaží udržet i dotazovaní.

Následky pro dítě

Diskuze probíhající v současné době v Dánsku a v České republice se od otázky, zda legalizovat partnerství osob stejného pohlaví nebo ne, přesunula do oblasti rodinné péče, do oblasti dalšího rozšíření práv homosexuálů. Myšlenkou hovořící ve prospěch homosexuálních párů a jednotlivců je, že by měli mít naprosto stejná práva jako heterosexuálové. Vždyť jediným rozdílem je jejich sexuální orientace, o které se v mnoha případech mluví jako o vrozené. Z tohoto důvodu není možné je diskriminovat za to, jací se narodili, a krátit je na jejich lidských právech. Protiargumenty jsou většinou založeny na představě, že děti vychované homosexuály by byly oproti dětem z nukleárních rodin znevýhodněny. Obě strany argumentů byly zmíněny i samotnými respondenty, což přesně vyjadřovalo jejich vnitřní

rozpolcenost. I když větší část z nich více nebo méně nadšeně vyslovila přání stát se rodičem, zároveň si uvědomují i stinnější stránku věci. Ale je důležité podotknout, že o možných negativních povolení adopce homosexuálním párům ze strany společnosti se vyjádřili jenom Češi, zatímco Dánové toto téma ani v jednom případě nezmínili.

Josef by si sice přál mít děti, ale co se týká skutečné realizace adopce, má do značné míry rozporuplný názor. Svůj vlastní názor označil za negativní, protože by nechtěl dětem ublížit, a těm by ve společnosti pravděpodobně ublíženo bylo:

„Že u vrstevníků určitě, ve škole když by se dozvěděli, že mají dva otce.... Okamžitě na okraji té společnosti prostě, na okraji té třídy, že jo. Bude, budou si z nich dělat posměšky, prostě je budou šikanovat.“

Ale poukazuje i na druhý aspekt, genderově zaměřený:

„Oni budou líp brát, když to budou dvě mámy, ale hůř skousnou ty otce. Když si dvě lesbičky vezmou dítě, tak budou závidět „já, ty se máš, ty máš dvě mámy“, že jo. Ale jako dva táty, jo?“

Kuba přímo definoval svou obavu z výchovy v genderově nevyrovnaném prostředí, protože:

„... jako že vím, co jsem si vzal z té mámy, z ženský, a vím, co jsem si vzal od toho táty.“

Na druhou stranu uznává, že Míša, která vyrůstala jenom s otcem, dokázala vyrůst bez problémů. Zároveň se obává i následků výchovy dítěte spolu s kamarádkou/matkou – v případě dříve zmiňované vzájemné výpomoci se založením rodiny, kde jako úskalí vidí společnou výchovu:

„Tam jde o to, že potom ta společná výchova toho dítěte by se střetávala. ... Pokud v tom vztahu svazuje jak ten vztah k tomu člověku plus k tomu dítěti, ale jakmile se vztahuje zejména na to dítě, tak to určitě pak ještě to odsere to dítě, no. Protože to je ta spojnice, ten třetí bod.“

Kuba s Míšou si myslí, že tato generace je sice mnohem dál ve vnímání homosexuality než předchozí, ale téma adopce přece jenom bude muset „*tak deset, dvacet let*“ počkat na úspěšné prosazení ve vládě. Tento úkol ovšem nechávají až na následující generaci samotnou, protože až pak by teoreticky mohla nastat situace:

„Aby bylo možný, aby to dítě fakt férově řeklo v nějakým tom svém věku a nesetkalo se s nějakou prudkou, podivnou reakcí.“ (Kuba)

Jak je vidět, jednoznačný názor na samotnou podstatu práva adopce homosexuály napanuje ani v rámci jedné osobnosti, natož pak mezi všemi homosexuály či v celé společnosti. Dotazovaní si uvědomují především ta negativa, která vyplývají z nepřipravenosti společnosti na tento krok. Samozřejmě stále zůstává otázkou, zda by dva homosexuálové

mohli dítě prostřednictvím výchovy negativně ovlivnit a narušit jeho genderové vnímání, případně celou psychiku.

Jedním z nejčastějších argumentů prosazujících rozšíření možnosti adoptovat je názor, že by se měly rozšířit okruhy lidí vhodných pro osvojení dítěte z dětského domova. V pozadí stojí předpoklad, že dítěti během jeho vývoje nepomůže nic víc než rodičovská láska – ať už je rodič jeden, dva, stejného nebo různého pohlaví, rodičovská láska je ústavem nenahraditelná. Tento názor ovlivnil i Josefa:

„Ale zase nahlodal mě trošku názor, že někdo někde řek, že než je nechat bez jakýhokoliv rodiče v děčáku, tak pořád je lepší tohle. Fakt nevím, nevím, co je lepší, fakt nevím.“

Marie zakládá své volání po schválení práva homosexuálů adoptovat na již několikrát zmiňovaném tvrzení, že všichni by měli mít stejná práva:

„Myslím, že by mělo být pro cokoliv možné adoptovat, pro kohokoliv adoptovat. Myslím, že to je,... měli by být dva lidi, aby mohli adoptovat dítě, ale jestli jsou to dva muži nebo holky nebo chlap a holka, o to se nestarám. Ale každý by měl mít možnost... Nebo přinejmenším na papíře, ne každý, samozřejmě, ale, ale na papíře by měl mít každý možnost to udělat.“

Závěr

Jak je možné vysledovat, rozdíly mezi zkušenostmi Čechů a Dánů – homosexuálů se příliš neliší. Samozřejmě je nutné vzít v úvahu, že rozhovory se šesti vypravěči nemohou zaručit reprezentativitu, a proto je potřeba uvažovat o nich jako o vybraných případech, nikoliv jako generalizujících, vše vysvětlujících danostech. O vybraných tématech mluví velmi podobně, přinejmenším v podobném smyslu: o relativně pozitivním přístupu celé společnosti, o kladných reakcích vůči jejich osobám, o jejich názorech na homosexuály i o ekonomických důvodech, jež by je mohly dovést k rozhodnutí uzavřít registrované partnerství. Přestože by se dalo očekávat, že Dánsko, jež zákon o registrovaném partnerství přijalo před osmnácti lety, a Česká republika, která přijetí zákonu odsouhlasila v minulém roce, budou vykazovat větší rozdíly, z uvedených vyprávění to nevyplývá. Je to pravděpodobně díky tomu, že se obě země nacházejí relativně blízko sebe – na jednom kontinentu, obě v Evropě. Podobný vývoj evropské společnosti celkově, myšlenkový vývoj, jež byl i v České republice po revoluci v roce 1989 nasměrován západním a globálním směrem, celkový vývoj společnosti přispívající k potřebě být tolerantní a přijímat za své i to, co dříve bývalo nemyslitelné... to a ještě více argumentů by mohlo být použito k vysvětlení, proč přístup obou zemí k homosexualitě a registrovanému partnerství může být považován za velmi podobný, ne-li stejný. Abychom mohli dojít k vysvětlení příčin vzniku přístupu

k homosexualitě jednotlivých států jako důsledek historie a náboženství, bylo by nutné provést rozsáhlejší reprezentativní šetření zvyšující reliabilitu a následně i možnost generalizovat získané poznatky.

V této práci jsou rozebrány jen určité aspekty bytí homosexuálem, zaměřené na vytyčené téma. Bylo by zajisté velmi poučné a informativní zaměřit se i na další okruhy témat, o nichž dotazovaní vyprávěli, ovšem s ohledem na cíl a rozsah práce musely zůstat opominuty.

Legalizace registrovaného partnerství není cílem sama o sobě. Podle výsledků kvantitativních výzkumů v Dánsku lze vysledovat tendenci ke snížení počtu případů diskriminace a zločinů zaměřených proti homosexuálům, zároveň lze pozorovat i změnu v postojích odpůrců zákona ve smyslu zmenšení rozsahu kritiky. Homosexuálně orientovaní jedinci se cítí svobodnější a hovoří o větší možnosti otevřeně o své orientaci mluvit, veřejnost vykazuje myšlenkový přesun směrem k větší toleranci, lze mluvit o výraznějším přijetí a integraci homosexuálů do společnosti. (Bech: 2001) Pokud tento vývoj bylo možné pozorovat v Dánsku již po jedenácti letech po uvedení zákona v platnost, nezbývá než doufat, že jej můžeme očekávat i v České republice.

Shrnutí

Výsledky kvalitativního výzkumu založeného na šesti rozhovorech se třemi českými a třemi dánskými homosexuály ukazují, že společnosti, resp. postavení homosexuálů ve společnosti, se v obou zemích nacházejí v podobné situaci. Obě strany mluví o relativní toleranci a zlepšující se situaci homosexuálů. V obou státech je uzákoněno registrované partnerství, které je dotazovanými označováno jako „dobrá instituce“, ale většina z nich neprojevila touhu se registrovat. Jako výhody této instituce vyjmenovali především ekonomické zabezpečení a ošetření majetkových vztahů a právo na získání informací o zdravotním stavu partnera. Téma adopce bylo u respondentů sporným tématem, neboť by si děti mít přáli a chtěli by získat právo na adopci – nejen jako právo na založení vlastní rodiny, ale také jako projev rovnoprávnosti s heterosexuály.

Použitá literatura:

BECH, H.: Commentaries on Seidman, Meeks and Traschen: „Beyond the Closet?“ In PLUMMER, K.: *Sexualities*. 1st edition. London: Routledge, 2001. ISBN 0-4152-1276-6. p. 343-346

BECH, H.: Elf Jahre registrierte Partnerschaft in Dänmark: gesellschaftliche Konsequenzen des Gesetzes. *Aktuelle Juristische Praxis*. Dike Verlag AG, AJP/PJA, 3/2001, 264-268.

BECH, H.: The Disappearance of the Modern Homosexual. In WEEKS, J. et al (eds): *Sexualities and Society: A Leader*. 2Rev Ed. Cambridge? Polity Press, 2003. ISBN 0-7456-2244-8

Eight EU Countries Back Same-Sex Marriage. Angus Reid Global Monitor : Polls & Research. December 24, 2006. [cit. 2007-04-23]

http://www.international-survey.org/A_Soc_M/Homosex_ASM_v4_n1.pdf

EUROBAROMETER 66/ Autumn 2006. FIRST RESULTS. By TNS Opinion & Social December 2006. [cit. 2007-04-23]

<http://www.angus-reid.com/polls/index.cfm/fuseaction/viewItem/itemID/14203>

FISH, E.: *Defining Power*. The Road to Recognition. A Global Perspective on Gay Marriage. Harvard International Review Vol. 27 (2) - Summer 2005. [cit. 2007-04-25]

<http://hir.harvard.edu/articles/1343/>

HART, J., RICHARDSON, D.: *The Theory and Practice of Homosexuality*. London: Routledge & Kegan Paul, 1981. ISBN: 0-7100-0838-4

<http://www.answers.com/topic/civil-unions-in-the-czech-republic> [cit. 2007-04-25]

<http://www.skepticwiki.org/wiki/index.php/Homosexuality> [cit. 2007-04-25]

KELLEY, J.: Attitudes towards homosexuality in 29 nations. The University of Melbourne, Melbourne Institute of Applied Economic and Social Research. Australian Social Monitor Vol. 4, No. 1, June 2001. p. 15-22. [cit. 2007-04-23]

http://www.international-survey.org/A_Soc_M/Homosex_ASM_v4_n1.pdf

NUNGESSER, L. G.: Homosexual Acts, Actors and Identities. New York: Praeger, 1983.

PLUMMER, K.: Modern Homosexualities: Fragments of Lesbian and Gay Experience. 1st edition. London: Routledge, 1992. ISBN 0-203-21074-3

MUDr. PONĎĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J.: *Homosexualita*. 10.4.2000. [cit. 2007-04-25]

http://www.medicina.cz/verejne/clanek.dss?s_id=2464&s_rub=149&s_sv=1&s_ts=39197,3252199074

PROCHÁZKA, I., GRAUPNER, H.: *Historie právních postojů k homosexualitě*. [cit. 2007-05-03].

<http://www.ecn.cz/PRIVATE/logos/pravhist.htm>

SEIDMAN, S.: The Social Construction of the Sexuality. 1st edition. New York: W. W. Norton & Company Inc., 2003. ISBN 0-393-97510-X

Faeroes gay rights fight gathers momentum. *The Copenhagen Post*, 30.11.2006. Issue 48 - December 1, 2006.

Homosexuals can adopt. *The Copenhagen Post*, 25.6.1999, Issue 19-June 13, p. 4.

<http://www.cphpost.dk/get/57849.html>

Prof. PhDr. WEISS P., Ph.D.: *Homosexualita*. Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu. 27. 04. 2007 [cit. 2007-04-25]

<http://www.planovanirodiny.cz/clanky/homosexualita>

Zákon č. 150/2006 Sb. o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. [cit. 2007-04-25].

<http://gay.iniciativa.cz/files/aa1c07da75bfd56cabe78307ad1db719.pdf>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Souhlas s legalizací homosexuálního manželství (Ilustrace 1)

Příloha č. 2: Souhlas s právem homosexuálních párů na adopci (Ilustrace 2)

Příloha č. 3: Rozšíření legalizace soužití homosexuálů, názory občanů zemí EU (Tabulka 1)

Příloha č. 4: Názory na soužití osob stejného pohlaví (Graf 1)

Příloha č. 5: Homosexuálové by měli mít právo – registrované partnerství (Tab. 3)

Příloha č. 6: Homosexuálové by měli mít právo – adopce dětí (Tab.4)

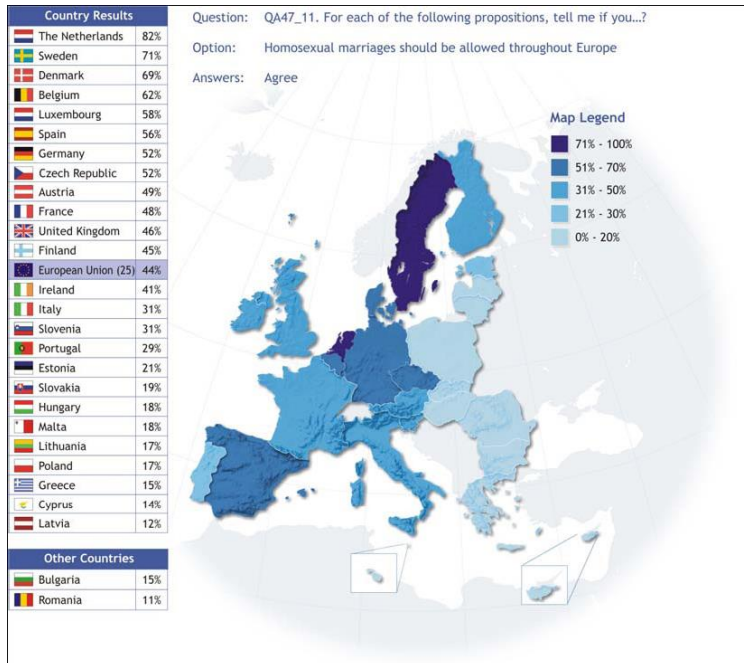
Příloha č. 7: Projekt bakalářské práce

Příloha č. 8: Seznam otázek

Příloha č. 9: Ukázka přepsaného rozhovoru

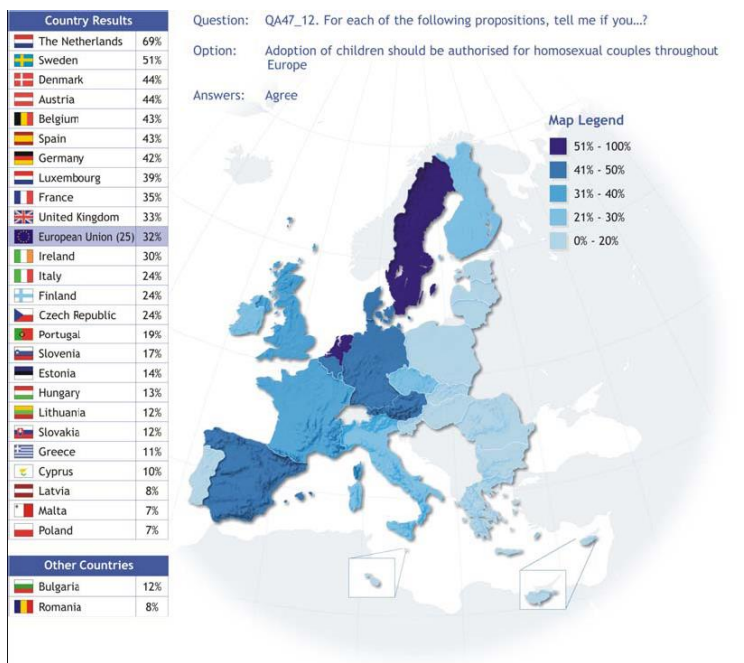
Přílohy

Ilustrace 1:

EUROBAROMETER 66/ Autumn 2006. FIRST RESULTS. December 2006. p. 41

Ilustrace 2:

EUROBAROMETER 66/ Autumn 2006. FIRST RESULTS. December 2006. p. 42

Tabulka 1

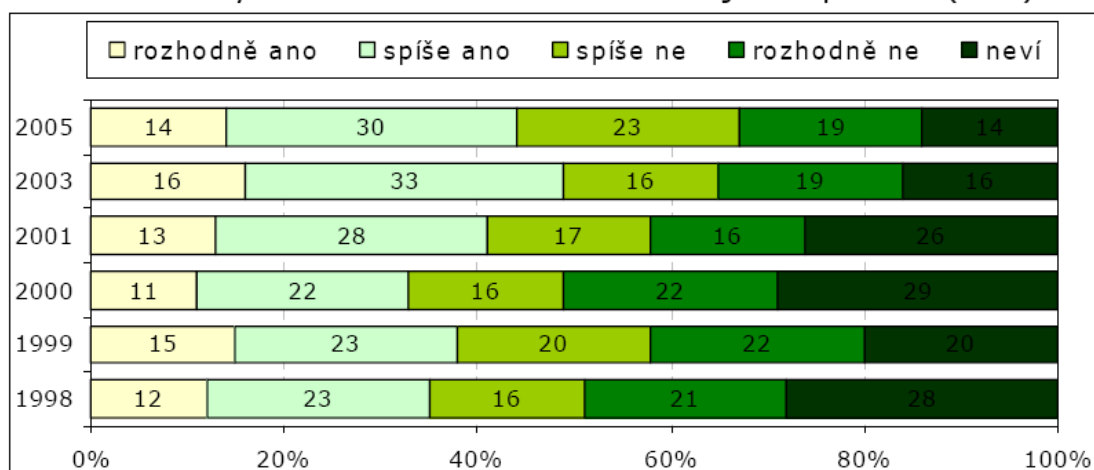
Ve zprávě Eurobarometr 66 jsou mezi zeměmi, ve kterých je povoleno homosexuální manželství, vyjmenovány Nizozemí, Belgie, Španělsko, Švédsko a Velká Británie, zatímco ve článku *Eight EU Countries Back Same-Sex Marriage* jsou zmíněny následující státy: Nizozemí (od roku 2001), Belgie (2003), Španělsko (2005), Kanada (2005) a Jihoafrická republika (2006) a nejméně v dalších 18 zemích je soužití homosexuálů legálně uznáno jiným způsobem (tzv. „civil unions“, „domestic partnership“ nebo „registrated partnership“): Andora (2005), Česká republika (2006), Dánsko (1989), Finsko (2002), Francie (1999), Grónsko (1996), Chorvatsko (2003), Kolumbie (2007), Maďarsko (1996), Německo (2001), Island (1996), Izrael (uznávají od roku 1994 jen homosexuální svazky uzavřené v zahraničí, v Izraeli nelze tento svazek legálně uzavřít), Lucembursko (2004), Norsko (1993), Nový Zéland (2005), Portugalsko (2001), Rakousko (2003), Slovinsko (2006), Švédsko (1995), Švýcarsko (2007) a Velká Británie (2005). Tyto formy soužití jsou také uznávány v některých oblastech Argentiny (2003), Austrálie (2004), Brazílie (2004), Itálie (2004), Mexika (2007), v některých státech USA od roku 1997: Kalifornie, Connecticut, Havaj, Maine, New Jersey, Vermont, Washington a Washington, DC. V tabulce 1 Příloh jsou pro ilustraci uvedena procenta kladných odpovědí respondentů ze zemí Evropské unie na otázky podpory legalizování soužití homosexuálních párů a práva na adopci.

	Marriage	Adoption			
			Britain	46%	33%
<i>European Union</i>	44%	32%	Finland	45%	24%
Netherlands	82%	69%	Ireland	41%	30%
Sweden	71%	51%	Italy	31%	24%
Denmark	69%	44%	Slovenia	31%	17%
Belgium	62%	43%	Portugal	29%	19%
Luxembourg	58%	39%	Estonia	21%	14%
Spain	56%	43%	Slovakia	19%	12%
Germany	52%	42%	Hungary	18%	13%
Czech Republic	52%	24%	Malta	18%	7%
Austria	49%	44%	Lithuania	17%	12%
France	48%	35%	Poland	17%	7%

Greece	15%	11%	Latvia	12%	8%
Bulgaria	15%	12%	Romania	11%	8%
Cyprus	14%	10%			

http://www.international-survey.org/A_Soc_M/Homosex_ASM_v4_n1.pdf [cit. 2007-04-23]

Graf 1: Názory na uzákonění soužití osob stejného pohlaví (v %)²

ŠAMANOVÁ, G.: Názory veřejnosti na interrupce a uzákonění registrovaného partnerství. TISKOVÁ ZPRÁVA. Centrum pro výzkum veřejného mínění. Sociologický ústav AV ČR. 29. 4. 2005 [cit. 2007-04-23]

Tab. 3. Homosexuálové by měli mít právo – registrované partnerství (v %)

	Češi ⁹	Poláci	Maďaři	Slováci
rozhodně ano	21	15	11	11
spíše ano	41	27	25	28
spíše ne	16	13	17	20
rozhodně ne	14	34	41	33
neví	8	11	6	8

Tab. 4. Homosexuálové by měli mít právo – adopce dětí (v %)

	Češi ¹⁰	Poláci	Maďaři	Slováci
rozhodně ano	4	3	10	3
spíše ano	14	6	16	11
spíše ne	28	10	18	18
rozhodně ne	44	74	52	59
neví	10	7	4	9

ŠKODOVÁ, M.: Češi jsou vůči sňatkům a registrovanému partnerství homosexuálů vstřícnější než Poláci, Maďaři a Slováci. Centrum pro výzkum veřejného mínění. Sociologický ústav AV ČR. 24. listopadu 2005 [cit. 2007-04-23]

Projekt bakalářské práce

Registrované partnerství v České republice a v Dánsku

Ve své bakalářské práci bych se ráda zabývala tématem registrovaného partnerství a postojích k homosexualitě ve dvou zemích – v České republice a Dánsku. V Dánsku bylo registrované partnerství homosexuálních párů legalizováno již v roce 1989, v České republice v letošním roce.

Rozdíly mezi Českou republikou a Dánskem, respektive Čechy a Dány se zdají být poměrně významné. Nejedná se pouze o geografickou polohu, ale zároveň o historické události a celkový vývoj společnosti, jež ovlivnily a do značné míry formovaly postoje a názory občanů těchto dvou zemí. Prostřednictvím rozhovorů bych chtěla zjistit, zda a jak se liší postoje k homosexualitě a registrovanému partnerství v těchto zemích podle individuálních zkušeností respondentů. Dále bych chtěla ve své práci poukázat, jaké faktory (ať už historické, náboženské, kulturní a další) ovlivňují postoj občanů obou zemí k tomuto dosud kontroverznímu tématu.

Výzkum bude založen na polostandardizovaných rozhovorech se 2 až 3 homosexuálně orientovanými občany ČR i Dánska. K tomuto kroku jsem se rozhodla na základě předpokladu, že lidé, kterých se tato problematika týká, dokážou zhodnotit míru tolerance a reakce společnosti mnohem lépe než heterosexuálně orientovaní lidé, kteří s homosexualitou nemají přímé zkušenosti a pravděpodobně by byli náchylnější k odpovědím na hypotetické úrovni.

Rozhovor se bude týkat zčásti osobní situace a života dotazovaných, jejich individuálních zkušeností. V další části rozhovoru se zaměřím na otázky ohledně reakcí jejich okolí (formálního i neformálního) na homosexualitu a na to, jak je s nimi reálně ve společnosti jednáno a jak je k nim přistupováno (zda v ČR či Dánsku existuje diskriminace, stereotypní předsudky apod).

Práce bude založena na studiu literatury týkající se nejen homosexuality a postavení homosexuálů ve společnosti, dále literatury zabývající se historickým vývojem vybraných zemí, jež by mohly zdůvodnit vývoj přístupu společností k této problematice.

Seznam literatury a odkazů:

Arter, D.: Scandinavian Politics Today. Manchester University Press, Manchester 1999.

Janošová, P.: Homosexualita v názorech současné české společnosti. Praha, Karolinum 2000.
ISBN: 80-244-0019-7

Manniche, E.: The Family in Denmark. Family Study Center Uppsala Uni, Uppsala 1989.

Pantoflíčková, J., Petřík, R.: Registrované partnerství homosexuálů. Informační studie č. 5069
Parlamentního institutu Parlamentu ČR, únor 1997.

http://inet.uni2.dk/~steff/eurolet/eur_58.pdf

<http://www.cvvm.cas.cz>

<http://www.ehacked.com/forums/archive/index.php/t-531.html>

<http://www.pastornet.net.au/fwn/2001/apr/art13.html>

www.psp.cz (<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=969&CT1=0>)

<http://zpravodajstvi.ecn.cz>

Seznam otázek

- 1) Jak se podle Vašeho názoru dívají Dánové / Češi na homosexuály?
- 2) Proč jsou podle Vašeho názoru Dánové / Češi takoví? (přijímají/odmítají)
- 3) Byli jste někdy v zahraničí? – Můžete srovnat? Řekl/-a byste, že Dánové / Češi jsou tolerantní?
- 4) Myslíte si, že je Dánsko / ČR známá jako tolerantní země? Je zde hodně homosexuálních cizinců? Přijíždějí kvůli tomu, že je země tolerantní?
- 5) Jste z Kodaně / Prahy?
Jak se, podle Vás, dívají na homosexuály lidé z venkova? Víte proč?
- 6) Můžete vysvětlit, že bylo registrované partnerství legalizováno v Dánsku jako v první zemi na světě / proč bylo v ČR legalizováno právě teď?
- 7) Co si myslíte o registrovaném partnerství?
Chtěl/-a byste se registrovat? Proč/proč ne?
- 8) Chtěl/-a byste mít dítě? Jak?

- 9) Jste aktivní v boji za práva homosexuálů?
- 10) Představte si, že byste žil/-a pře rokem 1989. Bojovala byste za prosazení práv/registrovaného partnerství? Proč?

- 11) Jak Vaše rodina reagovala, když jste se přiznal/-a ke své homosexualitě?
- 12) Jak reagovali Vaši kamarádi? A neznámí lidé na ulici?
- 13) Setkal/-a jste se někdy s negativní reakcí?
Myslíte si, že lidé vědí o homosexualitě více než pře 5, 10 lety? Myslíte si, že je jednodušší být homosexuálem teď než předtím? Proč?

- 14) Myslíte si, že je v Kodani / v Praze dostatek kulturních příležitostí pro homosexuály?
Pro gaye/lesby?
- 15) Účastníte se homosexuálního kulturního života?
- 16) Jak se podle Vašeho názoru Dánové / Češi dívají na homosexuální kulturu?
- 17) Henning Bech: homo-sexualizace kultury:
Socio-kulturní homosexualizace: v moderní společnosti mizí nukleární rodina (život mimo rodinu, sériová monogamie...), život ve městě plném „cizinců“ – příležitost být anonymní, jít ven a najít neznámého člověka a navázat s ním jiný typ vztahu; estetizace, sexualizace umění, médií...
- Myslíte si, že je to pravda? Že lidé určitým způsobem homosexuály obdivují?
- 18) Není homosexualita v současné době určitým druhem pózy?
Co si myslíte o mladých dívkách na ulici, které se drží za ruce, líbají se? Co Vás napadne jako první: že se snaží přitáhnout pozornost, nebo že jsou to lesby? A proč to chlapi nedělají?
- 19) Co si myslíte o předsudcích a stereotypech typu „homosexuální muž se chová jako žena“ a „žena vypadá jako mužatka“? Myslíte si, že si to lidi myslí / je to pravda?
- 20) Přemýšleli jste někdy o příjmech homosexuálních párů?: Dvě ženy vydělávají průměrně méně než muži. A co když se starají o děti?
- 21) Myslíte si, že jsou homosexuálové v Dánsku / v Čechách diskriminováni? Byl/-a jste někdy diskriminován/-a?
- 22) Prezentujete se otevřeně jako gay / lesba? Proč / proč ne?

Miša a Kuba

K: Já mám opravdu šílený zkušenosti. Já když jsem psal nějaký práce, vždycky jsem vytáh diktafon a ty lidi se mi lekli. To byla první věc, že se mi lekli, a pak když jsem to poslouchal, tak jsem si říkal, že je to zbytečný.

T: Já když jsem poprvé slyšela svůj hlas...

K: Tak to je hrůza.

T: ...tak jsem myslela, že to vzdám.

M: Já jsem to taky zkoušela, a já pak jsem to hnedka vzdala, když jsem slyšela svůj hlas, to je hrozný.

T: Já už jsem si na to docela zvykla, ale když jsem se poprvé slyšela smát, říkám: „Ty jo, co to je?“

M: Ostuda... Tak to já se radši nebudu smát.

T: Ale mně přijde, že všichni ostatní tam zněj dobře. Tak jo. Tak jak si myslíte, že Češi koukaj na homosexuály? Jak je vnímají?

K: Poslouchej můj názor... Ne, že vždycky, než já na něco přijdu. Ne, já si myslím, že se to zlepšilo.

T: Zlepšilo?

K: Určitě za poslední dobu. Za posledních, dejme tomu, třeba osm let. Že nejsme ještě třeba ta poslední generace, která ještě trochu vyrůstala v tom, že ještě to moh bejt třeba dejme tomu problém.

T: A tobě je kolik, jestli se **můžu** zeptat?

K: 25. Ale myslím si, že generace po nás, ta s tím třeba problém nebude mít tak velkej, co se týká toho **„socialize“**.

T: Takže ty jsi nějaký problémy měl s tím?

K: Ne, ale máš v sobě určitě zablokováno.... nějak, nějak celkově, než si prosadíš ten svůj názor třeba.

M: Hele, já si myslím, že je to daný generačně, to rozhodně. Že mladá generace s tím nemá problém, stará generace s tím má problémů rozhodně víc.

K: Ale blbci se najdou vždycky.

M: I mezi mladýma. Takže podle mně se to nedá shrnout jako do jedny otázky, jak, jak vnímá česká... Je to určitě lepší než dřív.

K: **Určitě** se to zlepšuje tak celkově, myslím. Že to jde nahoru ve smyslu...

T: A proč myslíte, že ty mladý jsou relativně v pohodě? Samozřejmě „relativně“. Ale jako že oproti těm starším.

K: Protože celkově to prostředí je otevřenější. A maj určitě přístup k více informacím.

M: Tak, souhlasím.

T: A teď budeš odpovídat ty.

M: Ne.

K: Že bych to poved? Já vám pak taky položím nějakou otázku.

M: S tím jsem počítala, že Kuba to povede. A že já vždycky jenom tak promluví.

T: A byli jste někdy v zahraničí? Jestli třeba můžete srovnat takhle?

K: No, můžu srovnávat, no. Jako ve smyslu... já nevím, jako...ty jo. Jsou, jsou společnosti... Já nevím. Tak máš strašný, tragický zkušenosti s Polákama, že jo, ty katolíky, v Anglii je to poměrně všechno easy, Chorvati jsou taky dost hákliví na to, že ty jsou hodně uťáplý v tomhleto. Židi, že jo, to je tragédie.

M: Já zas z Egypta...

K: Ale zase mladý židi jsou dost rozjetý.

T: Takže to se dá všechno takhle...

M: Já zas jako mám třeba zkušenosti s muslimama. S mladejma muslimama, který, který v podstatě by to chápali, ale ta víra jim to nedovoluje. Je to prostě nějaký korán to projevovat.

Takže když jsem jednomu muslimovi v jižní Africe řekla, že mám támle v Čechách přítelkyni, tak se neodtáh, nic, nic mi neřek, ale pak už na mě koukal trochu jinak. Že jsem cejtila, že už něco proti jako by mně měl. Takže to zas mám já. Jinak si myslím, že ty blízky země, Německo a tak, tam je to stejně, na stejný úrovni, si myslím, jako tady.

T: A takhle kdybyste to srovnali, tak si myslíte, že v Čechách je to trochu lepší než třeba...?

K: Jako, jako v jakým regionu myslíš? Třeba střední Evropa, Evropská...

T: To záleží. Tak jako nedá se to srovnat fakt asi s Izraelem.

K: Třeba v regionu střední, Polsko, že jo, Polsko, Německo, Rakousko, Slovensko, tak rozhodně jsme na tom nejlíp. Co se týká jak legislativně, tak, jo, i si myslím, obecně. Protože u nás není silnej vliv katolicismu takovej, tak jak to bylo vždycky. Takže to má velkej vliv na to. Ty Češi jsou v tomhle třeba mnohem přístupnější než Rakušáci a a Poláci a Slováci. Ale si myslím, že třeba v Berlíně, když my zajedeme často do Berlína, tak tam je to hodně v pohodě. To se to i říká přímo konkrétně o tom městě. Ale je to, může to bejt i tím, to město samotný. Tam jako ta výspa toho západního světa se tam dlouhou dobu střetává, jako ta výkladní skříň. Tam to bylo víc rozjetější díky tomu.

T: A myslíte, že třeba Poláci a Slováci by nás mohli vnímat jako super, tolerantní zemi nebo tak a jezdit sem kvůli tomu?

M: No, to vůbec netuším

T: Že jsme známí i v zahraničí, že jsme tolerantní?

M: Tolerantní – jak v čem. My zas máme jiný netolerantnosti, který oni podle mýho... Vůči Romům například, že, tak to si podle mýho myslej... Ale o tomhle já nemůžu mluvit, protože o tom já moc jako nevím, co já. Co ty, co ty poli-?

K: Jako proč myslíš...? Já nevím. Bigotní katolík ti neřekne jako „wow, jedu do Čech, protože tam je to prima.“ Ale mladý lidi můžou, samozřejmě, protože si budou..

M: Ty to vnímaj jinak, no.

K: Člověk, kterej odjede na Erasmus z Krakova do Prahy a je, je gay nebo lesba se určitě musí cejtit tady mnohem líp než v tom ovzduší, ve kterým oni žijou.

T: Mně právě docela překvapil jeden Litevec, co jsem ho potkala v Kodani. Tak on říkal, že Praha je prostě úplně úžasná, jako že tady máme tak úžasnej kulturní život pro homosexuály. A že je to hrozně známý. A mě to fakt strašně překvapilo, že prej v Litvě jsme takhle známý. Tak právě proto se ptám, že mi to nikdy nepřipadalo, že to je tak super.

M: Já jsem nikdy moc tyhle ty otázky neřešila, protože jako...

K: Já taky ne

M: Proč bych je měla řešit, že jo?/ K: My si nepokládáme takovéto otázky.

M: Proč bych je měla řešit.

K: Ale určitě

M: Prostě jak si to člověk udělá, tak to okolí ho vnímá, a jaký lidi bude přitahovat, tak... to já nevím. Já jsem se třeba nesetkala s žádným negativním názorem nikdy, prostě.

T: Fakt? Jako vůbec, vůbec nikdy?

M: Vůbec, vůbec, vůbec nikdy. Krom jednoho staršího Čecháčka..

K: Ne, ale to se, na ulici. Ale, ale já jsem taky kvůli tomu, jsem si říkal, že musím přibrat. Já taky nemám žádněj špatnej vyloženě. Ne. Až, pokud pak došlo na urážení se, tak se na mě vytáhlo i tohle, ale to už bylo jenom tak by-the-way. Nikdy to nebylo myšleno... takže ne, no. Ale to už jsem říkal na začátku, že my v tomhle máme docela jako štěstí.

M: Takže já tuhle otázkou jsem vlastně nikdy neřešila. Akorát teda vím, že Dánové jsou rozhodně asi na tom líp, co se týče legislativy a takovejhle právních věcí. To jsou na tom určitě líp než, než my. Ale... Dánové, Švédové a tydlety severský země. Ty jsou na tom určitě líp.

T: Oni jsou tím i známí víceméně.

K: To jo, no. Ale zase když já jsem o tom, když jsem čet nějaký interview s nějakýma holkama dvouma, tak ty říkaly: „OK“, že třeba, bavíme se o venkově švédským třeba, říkají: „OK, my to máme legislati-, právně upravený, ale když jdete na tý ulici na tý vesnici, tak stejně jako že že.“ Jako že tam šli do toho jako že... A Dánové se taky registrujou, že jo?

T: No, no, no, taky. Oni snad můžou bejt i oplodněný.

M: Ale snad i možná adoptovat, ne?

T: No, myslím, že ne. Že můžou adoptovat dítě toho druhýho, ale teď bych možná kecala. Ale nesměj jako pár adoptovat.

M: Nesměj? Já jsem měla za to, jako že už i v Dánsku vlastně můžou jako první, první, v první zemi... Nemůžou?

T: Ne. Nebo aspoň... No, já jako jsem si o tom ještě moc nezjistila, ale vím, že ty Dánové právě říkali, že adopce ještě ne.

M. Ale dobrý je, že se můžou aspoň oplodnit.

T: Ale co chlapi, že jo? Ty maj trošku smůlu v tomhleto.

M: Tak vždycky se to dá nák obejít.

T: No jasně, no. A jak jsi říkal s tou vesnicí, tak to byla moje další otázka, jestli můžete srovnat, takhle jestli jste... jestli jste z Prahy. Jste z Prahy?

K: Hmm

T: A můžete srovnat kdyžtak? Nebo třeba jestli jste jezdili za babičkou na vesnici.

K: Já si myslím, že jsou ale takový ty ostatní města jako Pardubice, Brno, jako že je to v pohodě. Ve městech. Já nevím konkrétně jak na vesnici. Ale třeba já konkrétně mým buranům na vesnici, kam jezdím jako od malička, já teda neříkám, že jsem teplej.

M: Já teda taky ne...

K: Protože oni jsou tak xenofobní celkově. Jak proti všemu.

M: Tak proti Pražákům

K: Co i když si přivezu svoje kamarády, tak oni jsou xenofobní **opravdu**. Maj to v sobě. A to jsou třeba vysokoškoláci, kteří několik let studovali v Plzni, ale, v Budějovicích, ale i tak jsou prostě xenofobní. Takže tam to třeba bez nějakých určitejch důvodů... jsem línej, jsem línej s nima diskutovat o tom. Ale... Takže asi ano. Ale to už je otázka, to už přece musíš...

M: Já teda jsem, já jsem z vesnice, jsem narozená ve vesnici. Jsem narozená Český Budějovice, ale žili jsme dlouhá léta v Kaplici, což je na hranicích s Rakouskem. A teda tam bych rozhodně s holkou ruku v ruce asi, nevím, no. Cejtím, že tam bych se necejtěla vůbec svobodně, na vesnici. Vůbec. Lidi...

T: Proto ses odstěhovala?

M: Ne, vůbec, vůbec. Tak my jsem sem jako, za tat'kou jsme sem přijeli do Prahy, že jo, takže. A tady se cejtím dost svobodně. Tady, si myslím, můžu dělat, co chci. Na ulici, kdekoliv.

K: Třeba je to pro tebe i tím prostředím, ne? Že, že může to bejt cizí prostředí. Já si myslím, že... já nevím. Že bych si to dokázal prosadit i na tý vesnici. Vždyť v každý tý vesnici musej mít nějakýho. Někýho Frantu, kterej se nikdy neoženil. My máme třeba...

M: To určitě, to určitě, to určitě jo.

K: Ale takže jako jo, ale ticho. Ale nemluví se o tom nahlas třeba.

M: Ty lidi na tebe koukaj divně. Prostě cejtíš to, že ty lidi to ne-, neberou, nechápou nebo je to pro ně prostě cizí věc. Nepřirozená, že jo. Oni jsou zvyklý, vychovávaný jsou v tom, prostě: ženská, chlap a hromada dětí a, že jo, ženská vaří a chlap prostě chodí do práce.

T: Tak oni to tam většinou praktikujou taky.

M: Velký město je úplně jiná záležitost, jinak se to vnímá.

T: A proč si myslíte, že už konečně schválili registrovaný partnerství? Co byl ten zlom, nebo proč se to konečně povedlo?

K: To myslíš... třeba ze strany té iniciativy, gay iniciativy? Nebo ze strany toho, že...? Protože to byl proces, kterej trval šest, sedm let, že jo. Oni neustále oslovovali. Protože myslím, že to je reprezentativní vzorek, těch 201 lidí, že jo, víceméně. Tak dejme tomu, že 60 jich bylo taky docela v pohodě. Co vím já, tak oni vyloženě.... Jenže to zas bylo takový to: „My když na to nekejvneme, tak oni nám neschválej zas támhleto.“

M: Vždyť to schválili těsně před volbama, takže, že jo, podle mýho to byla jenom volební....!

K: A pak to byla Paroubkova akce. Tam to asi byl čirej předvolební populismus ze strany Paroubka. Ale jako prosadil to. Jsem napsal dopis.

T: Paroubkovi?

K: No.

M: „Děkuji vám, konečně se můžeme...“ Sice prd výhody, ale jako

K: Tam je těch aspektů asi víc, ale i to samozřejmě vypovídá o tý... Těch dvě stě lidí je reprezentativní vzorek, že jo. Ten procentuál... do určitý míry. Třeba ne mladejch, protože ty nechtěj volit. Nebo neradí, jako víš. Ale, ale i tak, že si tak, jestli, jestli to je, což asi tak není, do u-, aspoň částečně to reprezentuje tu společnost. Tak to může taky vypovídat o tom, že je to relativně v pohodě. Protože nikde jinde by se, ve srovnání s Polskem nebo se Slovenskem, by se tohleto nestalo. I když na Slovensku se o tom taky diskutuje, že jo. Ale třeba teď se o tom třeba nebude diskutovat nějakou dobu.

T: Tak to se právě bude diskutovat dlouhou dobu, bych řekla. Protože Slováci jsou pořád docela hodně katolický, teda..

M: Tam jich je právě hodně.

K: Oni za to opravdu můžou, si myslím.

T: Já to pak někdy pustím někdy nějakému Slovákovi a řeknu tvoje jméno, adresu.

K: Ne. No tak Slota, Mečiar a další. Tam teď se o tomhleto nebude moc, no.

T: A ty myslíš, že to bylo ještě něčím jiným způsobený?

M: Já si rozhodně myslím, že to bylo tím, že to bylo před volbama a že to prostě byl jen takovej posun v očích já nevím koho, Evropský unie. Prostě jenom abysme se posunuli někam, někam víc k demokracii. Podle mýho. Já nevím.

K: V politice je dost gayů, že jo. Náš ministr spravedlnosti současnej.

T: Fakt?

K: No. Máš hodně jako. To jsou takový mechanismy... / M: Třeba o lesbičkách já nevím.

K: ...který... tam je to těžko asi dis-.... Určitě a určitě je tady ten tlak a určitě je vhodná doba na to, no. To je prima.

T: No.

M: Hurá, že to vyšlo právě před volbama, že to jako schválili.

T: A vy byste se chtěli registrovat?

(delší pauza) K: No.

T: Dobrý.

K: Ze zjištěných důvodů klidně. Ne, tak asi ano. To je jako...

M: Tak když by byl asi dlouholetej vztah, tak... A z jiných důvodů. Už se smí dědit?

K: Ne, seš v druhý skupině, seš v první.

M: Jo? Tak nevím, no. Nevidím, zatím to nevidím jako velká výhoda, ba naopak.

K: To už je spíš otázka toho vlastního postoje ke vztahu, já nevím. Jestli chceš se vdávat, jako jednou, víš co. Jako teď já...

M: Jedinou výhodu vidím asi v tom, jako pokavaď by se mi něco stalo a moje přítelkyně by chtěla vědět, co se mnou je. Tak pokud to tak je, já přesně moc ani nevím o tom.

T: Jo, to jediný vím, že by mělo fungovat.

M: Tak, tak to je jediná výhoda. Jinak si myslím, že moc těch výhod... no, nevím.

T: Tam jsou akorát ty ekonomický. Prostě když se jakoby rozejdete, tak

K: Prostě ale tak lidi, který spolu chtěj, tak ať to i takle oslavěj. Vždyť svatba je přece taky

M: Ale jo, no tak fajn. Jako tak můžeš, můžeš
K: Aspoň já třeba si dokážu představit jako i z jinejch důvodů.
M: Tak přece si můžeš udělat i svatbu bez toho, abys měl napsanej, napsaný jako „registrovaný“ jako. Jako manžel, ženatý, vdaný, tak registrovaný. Tak přece, můžeš si to zařídit, ne? I bez toho, aniž bys musel mít napsáno „registrovaný“.
T: To já nevím.
K: Jak jako právně?
M: Jako právně.
K: No, tak tam to není nák úplný. A to je takovej balík – místo toho, abys to celý obíhala, tak si radši zajdeš na tu tu a tam to podepíšeš. Je to jeden balík takovej. / M: Já si myslím, že tu svatbu, že by sis tu svatbu moh prostě.
K: Ne, to, to, ono by to nák šlo.
M: Víš co – tak přece jako když to, se chceš vdát, tak nemusíš mít k tomu potvrzení ty jo támle od, od, od nákýho kněze nebo od radního, že to. Že... kdyby sis tu svatbu chtěl udělat, tak si ji uděláš bez toho, aniž bys moh mít napsáno to „registrovaný“, ne? To je na každým. To je na každým. Prostě zaplatíš, zaplatíš támdle prachy a
T: Jo, tak takhle to v tom případě funguje
M: a uděláš si svatbu.
T: Ale na co ti to je potom?
M: Na nic, no.
T: Jako super párty.
M: K čemu ti to je bejt napsaná „registrovaný“, no?
M: Já vidím, jedinou bych viděla výhodu v tom, že bych mohla mít dítě.
K: To můžeš použít... jako určitě můžeš používat spoustu práv z toho, ne? Já si myslím, že to je dobrá instituce.
T: Jo.
M: Jo, já nejsem, já nejsem proti určitě. Ale
K: Ale jakoby, jako můj názor na to je, že to je dobrá instituce, ale můj osobní názor je diskutabilní. Je možné se o tom bavit hodiny jako.
M: Já si myslím, že je to fajn, že to schválili. Je to posun, to jo. Ale já jako v tom zatím nevidím žádný...
K: Ty jsi byla vždycky hroznej zastánce.
M: Ale jo, ale já zatím nevidím v tom prostě / K: Jsi změnila názor za poslední dobu.
M: Prostě nevidím, nevidím v tom žádný jako plus. Krom toho, že to máš napsaný v tý občance, že si můžeš dělat tu svatbu, že můžeš dědit, prostě
K: Prostě svatba no
M: Jako dá se žít i bez toho, že jo. Dá se tak žít.
T: No tak to určitě. Ale je to fajn, je to fajn, jo.
T: Tos to zvýraznila, je to řečený dvakrát.
K: Je to velkej pokrok. Je to velkej krok v tom smyslu, ty další děti, až budou vyrůstat, tak v tý první, čtvrtý třídě budou vidět, že normálně jsou, že... Ne, třeba si budou normálně hrát i na svatby, jako si dřív hrály na svatby. Tak teď si budou hrát, nebudou genderově prostě nerovn-...
M: To nevím.
T: To by musely bejt pohádky takový.
K: Ano, vidíš.
T: A krásný princ potká krásnýho prince, vid'?
K: Pat a Mat, Křemílek a Vochomůrka.
M: Filmy jsou, ale pohádky, to nevím. To by se asi bouřili všichni, všichni jako.
T: To asi jo.

K: My jsme takovou pohádku... to by bylo asi krutý, no.
M: Třeba někdo za deset let natočí takovou pohádku. Třeba to budem zrovna my.
T: Hele ale vy jste zase chlap a ženská. Ne, že bych vám do toho chtěla...
M: Ne, jako že my ji budeme produkovat.
T: Tak to jo. Ta bude hodně nízkorozpočtová. A co děti? Chtěli byste děti?
K: Hm. Když já si teď... i když to už je taky takový jako ňáký nálady.
T: Takže byste byli i pro adopci případně? Nebo jak byste to ošetřili?
M: Já určitě jo. A určitě i o umělý oplodnění. Já určitě.
T: Tak vždycky to jde zařídit, sama jsi to říkala.
M: No, jasně. Já si... Škoda, že si to nemůžu zařídit se svojí přítelkyní. To je jedno, co už mě mrzí nejvíc vždycky, ale tak jako.
K: Ted' mě napadalo, takovej experiment.
M: Jako už to mám vymyšlený, jak by to šlo.
K: Víš co, přece necháš si oplodnit ty vajíčka...
M: No právě, no
K: ...a vložíš je do ní a takhle byste šérovali dítě. / M: No takhle jsem to já vymyslela přesně. Takle si to nechám udělat jako přesně.
K: Ne, tak jako určitě, no. Určitě jsme pro děti.
M: Já už to mám vymyšlený.
K: Mámě děti rádi.
T: A co ty? Jak ty bys to zařídil?
K: Já? Buď adopcí nebo normálně fakt férovým. I když to asi by, asi by to nedělalo dobrotu. Ale jako jedna z možností, jak si to dítě jako pořídít, se ženou.
T: No to určitě, ale. S jako ženou by sis to pořídil?
K: S ňákou mojí blízkou kamarádkou. Ale to by nedělalo dobrotu.
M: To byste to měli vyřešený. Ale stejně, i kdybyste to měli vyřešený, tak nevíš, co tu ženskou chytne.
K: To by nedělalo dobrotu, takže prostě...
T: Ale jako že jo?
K: Jo, určitě.
T: Tak jo, už to má i promyšlený – nejlepší kamarádku. Jak dobře se znáte?
M: Já nevím, jestli spolu. To asi ne jako. / K: My do toho nepudem, vid', protože...
T: Tak aspoň že jste se shodli na tom, to je dobrej základ.
M: Tam by byl ten problém, totiž, víš co.
K: Tam jde o to, že potom ta společná výchova toho dítěte by se střetávala. Jako pokud tě svazuje... no vidíš, a to je zajímavý, ono je to celkově. Pokud v tom vztahu svazuje jak ten vztah k tomu člověku plus k tomu dítěti, ale jakmile se vztahuje zejména na to dítě, tak to určitě pak ještě to odsero to dítě, no. Protože to je ta spojnice, ten třetí bod.
T: Hm, to jo, no.
K: Poměrně lacině to natočila Madona, že jo, „Příští správná věc“, jestli jste viděli.
T: Ježíš, tak to jsem našťěstí neviděla.
M: Jo, s tím, jo, jo.
K: Tak tam to taky dopadlo tragicky. Nechtěl jsem to vytahovat, ale...
M: Jo, to vím
T: Jo, takže ještě si musím napsat do deníčku: „Podívat se na 'Příští správnou věc'.“
K: Já na to vždycky koukám jenom ráno, ne. Já jako jsem to viděl jednou střízlivej a ty vado. Jsem si říkal: „Na co to koukám?“ Vždycky ráno, super film.
Ne, tak děti ano.
T: Děti ano – schvalujete to? A jste nebo byli jste aktivní v prosazování práv homosexuálů? (odmítavé vrtění hlavou)

Ani třeba kdyby teďka vznikla iniciativa za adopci dětí, tak ani do toho byste nešli?

M: Já jsem nák aktivní byla, ale já už si to ani nepamatuju. Já si myslím...

T: Tak to je dobrý

M: Snad...

K: Já jsem napsal dopis Paroubkovi.

M: Tak to jsi byl možná víc aktivní než já.

K: Ale já v tomleto jsem jako, já jsem měl něco jinýho na práci, no teďko.

T: Takže to není, že by tě to nezajímalo nebos' to prostě nechtěl?

M: Já jsem snad podespala nákou petici nebo něco.

K: Jako kdyby, kdyby, kdyby šlo do tuhýho, kdybych třeba žil v Polsku, kde by vyloženě mně krátili moje práva, tak samozřejmě se ozvu. Ale já jsem si nikdy necejtil (M: Necejtil, že, tady, no jasně.) krácenej na svejch právech. Víš, že jako. Myslím, že něco přes Amnesty proběhlo, náký psaní dopisů do ciziny, jako z mý strany, ale, jaksi ty maratony těch dopisů. Ale jako...ne.

M: Ale za adopci bych teda lobovala. / K: Já jsem pak poděkoval tý Tereze, která, z gay iniciativy, fakt za to, že tomu věnovali, že jo. Dali třeba asi osm let.

M: A to je moje kamarádka.

K: To udělali za všechny, no.

M: Tý jsem teda já taky poděkovala a

K: My jsme k tomu přišli jako slepý k houslím.

M: No to jo. A my se totiž cejtíme spokojeně, tak nemáme důvod se nák jako k tomu jako

T: Ale do tý adopce byste teda šli?

M: Jo, určitě jo. Já určitě jo.

T: A to tak jako můžete, že jo, teďko.

K: No, a to mě to, a to.

M: Víím, že tady to, tady to nepůjde ještě pár let určitě ne.

T: Někd s tím začít musí.

K: Já si tím nejsem úplně jistej.

M: Jako že bych já...

T: Napiš dopis Paroubkovi.

K: To budou skrytý adopce.

M: Nejdřív musí odejít, odejít / K: Víš, že bude adoptovat jedna ženská a budou vychovávat dvě ženský.

M. Ale víš kolik těch, kolik těch... / T: Ale to nemůže adoptovat.

K: Musí bejt pár? Myslíš, že ho nedaj ženský jedný?

T: Já nevím, jak je to v Čechách.

M: Daj, daj. Jako páru ne, ale ty to můžeš prostě obejít. Vždycky je nákej způsob, jak to můžeš obejít.

T: To jo, ale pak nesmí přijít sociálka, když tam budou zrovna dvě holky, že jo.

M: Ale v čem je, v čem je...? /K: A kde se stala ta tragédie...

M: A v čem by byl problém, jako kdyby ty jsi měla vlastní, jako matka živitelka, a bydlela jsi se ženou, tak v čem by byl problém?

T: Právě. Tady jde o to... / K: Tak je to asi na posouzení tý sociální pracovnice, toho jednotlivýho člověka, kterej buď bude debil nebo nebude.

M: Tak řekneš: „Poslyšte, tady nákej můj soused si vymyslel něco, To je moje...“

T: Ale to záleží prostě. Když ona bude proti tak udělá cokoliv, aby ti to dítě vzala. A když bude pro, tak prostě: „Jo, kamarádka je na návštěvě.“

M: No jasně, tak ale to může být i v normálním heterosexuálním svazku. Což, to je prostě o náhodě a o tom, je ti to dáno, koho potkáš.

K: Já třeba nevím, jestli by bylo správný vychovávat, aby dva chlapi vychovávali dítě. Fakt.

T: Jak, že by nebylo správný?

K: Já nevím.

T: Jak by ti to vadilo?

M: Jako myslíš, že....?

K: Genderově třeba by to bylo jako nevyrovnaný.

M: Jako myslíš, že by ses ne-, nesetkával jakoby s matkou?

T: Že by tam nebyl ten ženskej vzor prostě.

K: Zase Míša vyrostla jenom s tatínkem, no. Takže Míša to dokáže posoudit, já ne. Protože, to je právě ono, protože já mám jako, a to, jako že vím, co jsem si vzal z tý mámy, z ženský, a vím, co jsem si vzal od toho táty. Tak proto jsem takovej..., ale je pravda, že Míša jako vyrostla bez toho ženskýho prvku a je to v pořádku.

M: Taky koukej, co ze mě vyrostlo.

K: Takže nevím, no.

M: Ale ségra není, ségra není homosexuální.

K: Ne, ale, to je v genech.

M: To je jinde.

K: Ale určitě, jako já si myslím, že na to není připravená ta společnost. To už by fakt musely bejt ty pohádky o princovi Jasanovi a princovi Emanuelovi. Aby bylo možný, aby to dítě fakt férově řeklo v nějakým tom svým věku a nesetkalo se s nějakou prudkou, podivnou reakcí. To potrvá dlouho, tak deset, dvacet let.

M: Podle mýho tak deset let, než, než... další generace.

K: Hm, je to na ní.

T: Takže vy jste věřili tý generaci před váma a teď budete věřit tý po vás.

K: Třeba. Třeba to tak je, že jo.

T: Teď tam mám trochu osobnější. Jak reagovala vaše rodina, když jste řekli, že přece jenom ty kluci a holky se vám líběj víc, než by měli?

M: Já mám... / K: Já s tím nemám žádný problém.

M: Já s tím taky nemám žádný problém. Až teda na to, že...

K: Nebo... já nevím, no.

T: Co to bylo?

K: Ne, já jsem, už vidím tátu, jak mě pochválil. Ne, tak já jsem třeba z otevřenýho prostředí, Míša taky. Mý rodiče, to jsou umělci, táta byl taky umělec, takže... Táta prej, a táta je tanečník, tak s tím měl prej menší problém, ale pak asi ne, jako. Nevím z jakýho důvodu. Něco takovýho tam proběhlo, ale to jsem se, to se mě ani náh nedotklo, no.

T: Jo? A kolik ti bylo?

K: Takovejch sedmnáct, osmnáct. Já když jsem odjížděl do Londýna...

M: To není zas až tak moc osobní otázka.

T: No jasně, ale tak rozhodně víc, než: „Co si myslíš o Čechách?“

M: No, to jako, no, to jo.

K: No, takže ne, no. Ono to je i tím naturelem toho jednotlivýho člověka, že jo.

M: Rodičů.

K: Pokud řekneš, že: „Promiňte, to hlavně ale není váš problém,“ tak. Ale já myslíš, že já, že na to mám štěstí. Jak jsem slyšel některý ty reakce těch lidí, byly opravdu přehnaný a jsou do dneška, že jo, jako na to. Že třeba nákej bratrův kamarád, tomu je pětatřicet, a do dneška to rodičům, ani se nezmínil. Což je vostrý.

M: To jo, to **bych** nechtěla s tím žít. To ne.

T: A u tebe?

M: Já? Já to mám tak, že taťka, protože jsem druhorozená, a taťka chtěl vždycky mít toho kluka jako druhýho, protože měl ségru. A takže. A já jsem odjakživa, odmalička prostě jsem byla takovej jakoby kluk, rádoby. Necítila jsem se ve svém těle jakoby moc žensky, prostě

chtěla jsem bejt kluk. A tak když jsem v sedmnácti přišla, že mám svojí první slečnu, tak on řekl: „Hm, tak uvidíme, co z toho bude.“ A vůbec s tím neměl problém, protože to cejtil celej, vlastně celejch těch mejch sedmnáct let, že tam není něco zas až tak jako v normálu, že jo. Takže on s tím rozhodně problém neměl a, a akorát si možná říkal, že to možná přejde. Ale když už teď vidí, že to nepřešlo, tak, tak, že jo, se s tím úplně v pohodě smířil a dokonce i mě, tak ne jako že lobuje, ale prostě nestydí se za to. Takže normálně svejm kamarádům říká, že: „Tady jako dcera s přítelkyní,“ a bla bla bla. Takže jako určitě on s tím problém nemá. Ani nikdo jinej z rodiny, kdo, koho znám, tak jako strejda, teta, prostě si zvykli.

T: Ani babička jako starší generace?

K: Ne. A to je katolík, moje babička.

M: Ty já nemám, to mám zase výhodu.

T: Tak to je dobrý.

M: To je prostě na výchově a na tom... / K: Hm, já nikdy... Třeba asi jo, za zády člověk mluví o těchhle věcích, to je normální. Ale ňákej, nic, nic.

T: Ani jako když se bavili třeba o někom úplně cizím, tak prostě to nebylo ve špatným?

K: Ne. Minule jsme potřeboval, si táta ňák od-, od- ulevil něco ve smyslu: „buzík zsranej“.

Tak mu bylo trapně ještě, chudákovi.

T: A ani kamarádi?

K: Ty už jsme říkali, ne? / M: To, to je v pohodě.

K: Jako v tom svém okolí jsem se nesetkal nikdy. Ono tě to naopak, jsem byl spíš mile překvapenej.

M: Já taky. Rozhodně. Já jsem to teda nikdy nikomu nenutila. Takže nejdřív jsem se snažila, aby lidi poznali mě, mojí duši, mě. A ne aby viděli: „Hele, tak mám tady, jsem lesba prostě,“ pak to nedělá dobrotu, protože tě všichni hoděj do toho jinýho ňákýho koše, že jo. Vždycky jsem se, vždycky jsem se snažila, aby poznali mě. / K: A to mi udělal brácha, že mě představil.

T: Kdo?

K: Můj bratr. Ty jo, to jsem myslel, že mu dám facku. Mě představoval a řekl: „Je teplej.“ Jednou, někdy. To bylo, ty jo.

M: A to pak vidíš, že ty lidi i kdyby se s tebou chtěli bavit, tak jako, tak přece jenom už (T: Už je to divný.) už to prostě, že si dávaj pozor.

T: A co vy jste říkali, tak ani na ulici jste neměli nikdy problém. Jako že by někde parta skinů někde cokoliv?

M: Tak já rozhodně ne. Akorát teda jeden postarší pán nedávno...ale to ani nestojí snad za řeč. / K: Já jsem třeba....

M: „Holky, nechte si to na jaro.“ Přitom jaro už je, že jo. A říkal to dost nepříjemně. / K: Ale to je protože, já si myslím, že v tý společnosti to je. Jako zeptej se svejch rodičů, kolik znali buzíků a kolik znali leseb. Je to, je to ve stejným měřítku jako vždycky, akorát se o tom míň mluvilo. Ale ty lidi se s tím stejně střeťávali.

T: To jo. Vždycky byl ňákej kluk, kterej měl podezřele moc kamarádů a naopak.

K: No, no. Nebo kamarádek. A, a, a jo víš, akorát teď je to, že teď sss, podle mýho, prostě je to v tý společnosti. Prostě nerodí se víc, nerodilo se míň. Ty lidi spíš jako to odsírali, že končili v ňákejch těch vztazích prapodivnejch. Jako s tou ženskou třeba. Ale to byly ty velký tragédie z toho, že jo. A myslím si, že to v tý společnosti... A proto oni pak jako taky na to nereagujou tak horlivě. Jenomže debilů se najde vždycky hodně docela, no. A to je jako ve všem.

T: To jo, no.

M: Prostě všechno je zakotvený ve výchově a v tom, jak, jak ty rodiče na to naučili ty děti koukat. Já si myslím, že já mám výhodu v tom, že můj taťka vždycky... Je ten umělec a ty umělci to přece jenom vnímaj jinak ňák tydlety věci. Já nevím, jak je tohleto možný, ale

K: Protože se s tím střetávali.

M: Právě. Asi víc, no jasně.

T: A co dělá?

M: Byl režisér na DAMU. Studoval režii na DAMU. Takže... jedna z mnoha prací, ale dělal to dlouho. Přece jenom tyhle umělecký sféry, ty to vnímaj jinak. Určitě, určitě si myslím, že jo.

T: To jo, tak oni jsou i víc v pohodě, otevřený.

M: No.

T: No, jasně no, ale tak já žádnýho umělce doma nemám, takže já nevím.

M: Já jich znám spoustu, ale že by byli otevřený?

K: Maj spíš dost problémů sami se sebou.

M: Jo.

T: No tak to je dobrý, nemaj...

K: Nemaj sílu se starat o ostatní. Ale to je rozdíl, že určitě by to bylo jinak, kdyby můj táta chodil.. Já nevím, to je blbý takhle říct. Dejme tomu byl nevzdělanej člověk, kterej chodí od osmi do osmi do Kolbenky a maká. Je možný, že tam by to bylo jiný. Protože i v jinejch věcích jsem se s tím střetával, že já mám poměrně benevolentní rodiče.

T: Tak to je super.

K: Že třeba by na to reagovali jinak.

T: A potom o Praze? Myslíte si, že je tady hodně příležitostí? Kulturních, zaměřených takhle na homosexuály?

M: Jo. Určitě jo. Každým rokem je to lepší a lepší.

K: Já je moc nenavštěvuju.

M: Je fakt, že já...

K: Je nechodím třeba ne Mezi... Není. Myslím, že není.

M: Já si myslím, že každý rok se to lepší a lepší. A Mezipatra patří...

K: Jako Mezipatra, pak FebioFest. Teď ani nevím, na FebioFestu jestli bylo letos kino věnovaný...

T: To já nevím.

K: Ale proč by měl bejt art věnovanej vyloženě jenom... zase, zase to nemusí bejt, si myslím.

M: Jako bereš do kultury do gay kultury i gay kluby a lesbický kluby?

T: Všechno, kde můžeš bejt s lidma, kde se něco kulturního děje.

K: Tak těch je v Praze hodně. / M: Právě, to je jako...

K: Jenže to my nejsme dobrej vzorek, protože my do nich moc nechodíme. My radši jdeme do Roxy, než se takhle někde kroutit.

M: Sami za sebe. Já bych teda nemohla jít...

K: Já jsem tam byl, mě tam vždycky brali mí teplí kamarádi a já jsem se tam cejtil jak jejich starší brácha, znuděnej na baru, takže.

M: Já teda, mě to nikdy nelákalo ani za účelem seznámení se s ňákou ženskou nebo prostě jenom si tam jít jenom posedět. Mně i samotný je to nepříjemný, protože já se necejtím. Proč bych se měla oddělovat? Proč bych se měla chodit jenom na diskošky pro lesby, proč?

K: Ty by sis měla najít někoho z týhletý, z toho. Oni jsou uzavřenější.

T: Kdo tam chodí?

K: Oni jsou pak dost ještě ty, který choděj jenom tam. Jenom se pohybujou mezi sebou a to. Což já považuju teda za neštěstí, ale

M: Je fakt, že já jsem taky byla na randeti s jednou slečnou, která hodně týdletý, v týdletý, v tomhleto, v tý mašinérii toho lesbickýho kruhu. Teda to je šílený. To je Beverly Hills na lesbickéj způsob a to je šílenost. To, to je. Já jsem jenom koukala, co z ní lezlo za věci. Takže jsem ráda, že se v tom vůbec neangažuju a že mě to nikdy nechytlo, tam bejt. Protože tě to na druhou stranu hrozně svazuje, podle mýho, když chodíš jenom mezi týdlety lidi.

T: A jak myslíte, že na to koukaj třeba Pražani, Pražáci, že je tady tolik klubů a tak?

K: Já nevím, jestli má někdo problém... Na Vinohradech, ne, tam jich je hodně. Asi ne. To, to je stejný, podle mě o tom ani nevědí.

T: Jo?

M: Kdo o tom..

K: Těžko, kdo tam... Co já jsem tam byl, tak nikdo s tím neměl problém. Třeba i holky choděj rády do gay barů, ...

M: To jo, to jo, určitě

K: ...když chtěj pokalit spolu, protože buď je tam nikdo neotravuje, anebo je tam spousta, spousta příjemných... Jako já jsem se s tím nesetkal. Já jsem tak často neto. Já jsem tam chodil jen s těma svejma kamarádama

M: Ale furt jsi tam byl víc než já. Já jsem nebyla ani jednou, ani nikde.

K: Mně to přišlo prostě divný. Oni tam poslouchaj Vondráčkovou, jo, samý takový ty tucky. Když já jsem se ptal toho jednoho, nějakýho svýho, který mě tam vzal poprvý, tak jsem utek. Normálně jsem dveřma, „ne“, normálně jsem vypad, pak jsem se tam vrátil jako za ním. A ten mi tam plácal něco o tom, že se tam může cejtít jako svobodnej. Ale tak to už asi nespadá do týdletý oblasti. / M: Ale to já...

T: Proč?

K: A jinak to vyžití tady asi je. Vždyť jako já třeba pohoršuju všude. / M: Já taky.

K: Mně to je fakt jedno, jestli jsem gay nebo not-gay.

M: Prostě záleží na tom, jak ty seš ne tom s tím vevnitř smířenej a jak ty to prostě vevnitř cítíš.

T: Ale tak jako shrnutí by se dalo říct, že jo?

M: Prostě jako já myslím, že to tady žije. Že jako je tady vyžití pro gaye i pro lesby, pro transky.

K: Jak pro gaye intouše, tak pro gaye rozjetý. Oni maj, to mi říkal ten Kurlich, že existuje intelektuál spolek jako.

T: Cože?

K: Intelektuálních buzen, který tam řešej nějaký jako témata závažný.

T: Wow.

K: To musí bejt taky mazec, teda no.

M: No. To bych si musela fakt jako dát pár panáků, abych...

T: Aby jsi byla na stejný úrovni.

K: Třeba hodně dělá internet, si myslím. Já nevím, jestli, jestli, jestli tam...

T: V jakým smyslu?

K: Ve smyslu... To je velkej boom, třeba. Protože ten boom, ten internet za, od roku nějakých 97, si myslím, 98 do teď. Nebo teď už zase je to úplně běžný, tak třeba do dva čtyry, ty chatový místnosti na X-chatu jako sblížily spoustu lidí, si myslím. Co jsem jako...

M: Jo, to souhlasím.

K: Se mezi sebou se cejtíli, se sešli. Si myslím, že je to posilnilo. Že ty cesty k sobě našli mnohem jako snáz a určitě to bylo jednodušší jako pro lidi mimo velký města.

T: A vy jste to taky zkoušeli, ty chaty?

K: No

M: Já nikdy.

T: Ne?

M: Ne. Mě to prostě neláká, takovýdle

K: To je sterilní komunikace. Ale jako to. Jako myslím si, že je to fakt prvek, kterej tomu pomoh hodně.

M: To si myslím taky, ale já jsem ho nikdy nevyužila.

K: To se přece hodí i do tvé práce, to tam dej. Že v Čechách tomu pomoh rozvoj internetu.

M: To bude jediná myšlenka z toho.

K: Kdyžtak se naloguj, ne, kdyžtak...

T: To pak můžu prodat pak komerčně třeba do Seznamu nebo něco.

K: A i se na to podívej na Xchatu jsou nějaký ty místnosti, ty lidi tam seděj těch sedm, osm let, podle mýho. Jsou blázni. A

T: Já jsem si právě vytiskávala některý ty jejich rozhovory.

K: No, to je dobrej zdroj.

T: A pak ještě: v Kodani byl jeden profesor... a to je docela složitý, já si to musím nejdřív přečíst v tý angličtině. Jeho myšlenka se jmenuje homo, homosexualizace kultury.

K: Hm.

T: A to znamená svým způsobem, ať už chlapi o sebe teď víc pečujou, nebo reklamy jsou hrozně sexualizovaný, nebo už jenom to, že rodiny se hodně rozpadaj a lidi žijou sami za sebe, takže je prostě jedno, jestli kluk, holka.

K: Tomu se říká „pink money“, ne? Růžové peníze.

T: Jo? A myslíte, že to tak fakt funguje? Že to působí na ty lidi?

K: Určitě.

T: Že to určitě i ovlivňuje spíš ty lidi k tomu, aby... Že třeba si uvědoměj vlastně, že jsou orientovaný jinak?

K: Na základě ale čeho? Na základě... jako buď se budeme bavit o tý komerční sféře, že, že jako ten potencionál, ten potenciál... Tomu se říká „pink money“, no. To už je v marketingu vyloženě prvek, že po tom jdou.

T: Tak to děkuju, to jsem nevěděla.

K: Že ty metrosexuálové, co si budeme povídat, většinou maj i ty prachy díky tomu, že nemaj rodinu a takle. Takže v podstatě jsou sebestřednější, tahleta vrstva těch lidí, takže jim je schopnější prodávat zboží. Viz tady jako Míši cestovní kancelář se taky už v podstatě začíná zaostřovat na tyhle ty, na různý šílený zájezdy.

T: Fakt?

M: No, na šílený zájezdy. To je prostě jenom taková myšlenka.

T: A jaká? Jako že se zaměříš prostě na zájezdy s kosmetikou?

K: Budeš pořádát zájezdy... To bych jel. / M: Protože je spousta cestovek, spousta cestovek, který nabízej speciálně hotel sem a sem. Dejme tomu já ze své strany to vidím na ostrov Lesbos, kam smí jenom ženy, kam smí jenom ženy, do těch hotelů smí jenom ženy a smí tam jenom páry. Takže už se cestovky zaměřujou na homosexuály.

K: To musí bejt strašný.

T: A to je myšlenka, nebo už se na tom začíná pracovat?

M: Ne, to je, vždyť to je hromada takovejch cestovek /K: To už tady je nějaká, Rainbow Travel.

M: Rainbow Travel. Česká, česká cestovka, že jo, která támhle někde, támhle nákej chlápek, homosexuál z Říčan, založil si cestovku, protože si řek: „Hele nemůžu se svým partnerem, stydím se se svým partnerem támhle do nějakýho letoviska. Prostě budu odvázet homosexuály, kde se nemusej stydět, kde prostě se budou cejtit přirozeně, můžou se opalovat támhle spolu, já nevím, dělat si cokoliv, že jo. Ta myšlenka je a už se rozvíjí, že jo, takže

K: No, ale to byla ta komerční stránka, ne, tý věci.

T: A pak je tam právě spíš ta osobní. S tím, že lidi, jak se rozpadaj ty rodiny, tak prostě žijou sami za sebe. A tím je snazší navazovat různý kontakty.

K: Počkej, tak to teď nechápu.

M: To moc taky nechápu.

T: Normálně se tomu říká sériová monogamie. Prostě že heterosexuálové neřešej problémy...

K: Že, že nukleární rodina se prostě rozpadá.

T: Takže tady máš individuum, ten si, to si může rozhodnout kdykoliv prostě, že začne žít s chlapem, začne žít s ženskou. A jsou prostě sami za sebe, nemaj rodinu, nechtěj mít rodinu, takže vlastně je to jednodušší. A třeba když lidi viděj, že: „Jo, ty jo, ten chlap – zrovna je to

homosexuál – ten si žije dobře.“ Takže jakoby svým způsobem jdou tím směrem, že jim přijde, že se má super. Takže to lidi takhle napodobují.

K: To by vedlo ale... / M: Ale pak stejně za chvíli zjistíš, že to, že to, ale zase není tak moc. Za pár let zjistíš, že přece jenom nějak ulet. Jako já nevím moc, moc. Asi to nechápu.

K: Já ti asi rozumím, ale podle mého to má, je to hodně spojený s tím komerčním využitím.

T: Jako to je všechno.

K: Jako že těžko, že mi brácha, kterej má čtyry děti, začne závidět, že jsem free. Budiž no, hurá.

M: Ale to by přece nešel jakoby.

K: No to je asi hodně, že pokud na to budou tlačit ty, ten marketing, tak to tak může i bejt. Ale ta ikona toho nezávislýho muže existuje už dlouho, si myslím. Se objevuje v reklamách, na každým plakátu na parfém je ten chlap nezávislej a James Bond. Taky ten chlap asi neuvažuje o dětech. / T: Pak přijde poslední série.

K: A přesto, a přesto se rodí

T: A nemyslíte si, že homosexualita je teďko ...

M+K: Módní?

M: Je.

K: A není to tím, že se o ní začlo teď víc mluvit? Já nevím.

T: Toť otázka, že jo. To si můžeš klidně sám odpovědět.

M: Spousta lidí si myslí, že módní je, co jsou kolem mě. Že, že určitě je spousta... Tím, že se o tom začalo víc mluvit, za to můžou média, že jo, a to už se, ty různé hranice a ty různé zábrany se odbourali, takže prostě už se o tom víc mluví. Tudíž to je módní. Protože i ty mladý, který by se bál třeba to projevít, tak už se neboje, protože...

K: Tak to není módní ale.

M: Je to přece módní.

K: To už otázka lidský sexuality, jestli ten člověk je adaptabilní. Pokud mu bude daná absolutní svoboda, jestli je adaptabilní na to, na to

M: Ale je to módní v tom, že přece se říká: „Hele, lesbickéj sex je fakt úžasnej.“ Tak..tak pokud je ta holka prostě zklamaná z chlapskýho, ze vztahu s chlapem, tak prostě si řekne: „No tak jako když to všichni říkaj.“ Podle mě je to módní, určitě. Teď to začalo bejt módní. Co já si myslím, co si myslím já... / K: Já bych nerad používal to slovo „módní“.

M: Já si myslím, že je to módní.

K: Módní, módní, to můžou dělat opět zase v rámci teda tý komerce. To může dělat módní, to se může tlačit. Já si teď nedokážu představit módní. Jestli jako...

M: Trendy, prostě in.

K: Jako že by nějak heterosexuál začal dělat jako... Já to nechápu, jako módní. Anebo jako módní ve smyslu toho, že prostě jako když seš buzič, tak seš buzič

T: To spíš jako...

K: Já vím, já vím, co myslíte, ale já si na to nedokážu odpovědět. Protože podle mě to jako neexistuje.

T: A co třeba když vidíš...nevidíš. / K: Asi jako je... / M: Je to módní.

K: Dobře, ano.

M: Já si myslím, že je to módní. Jako za mě.

K: Třeba módní je mít jako kamaráda buzička. Pro každou holku. Třeba i v tý komunikaci mezi lidma je mó-, to je jedinej aspekt, kterej mě napadá. Že, že v tý partě bude teď ten buzič, protože to je módní. Jinak já fakt nevím. Protože to je takový jako podivný.

M: Když to vezmu z tý... / K: A myslím si, že hodně lidí to napadá. Asi, asi, nevím, čím to je.

M: Já myslím, že je to módní. Já to vidím z tý lesbický stránky a rozhodně si myslím, že jako holky to začaly brát jako prostě, na to začaly balit chlapy, víš co.

T: No právě.

M: Podle mýho lesbismus je teďka módní, protože prostě na to sbalíš jakýhokoliv chlapa. Jdeš s kamarádkou do baru a líbí se ti nějaký chlap a začneš se líbat s kamarádkou. Podle mýho to je módní. / T: Jako to jo, to fakt zabírá. Ale fakt to zabírá, protože

K: Ty chlapy to vzrušuje.

M: Ale jako já nevím, nemůžu to brát prostě z, jakoby z gayovský stránky, protože...

K: Dej to do Googlu.

M: Jakoby když budu to, tak si myslím, že lesbismus je módní.

K: Tak ten byl ale módní takhle vždycky. (M: Vždycky ženský...) Vždycky chlapi koukali na lesbický porno, vždycky, protože to jakoby zdabluje ten prožitek.

M: Ten účinek, no. To je jasný.

T: A co si třeba myslíte, když na ulici potkáte dvě holky, tak šestnáctiletý, a držej se za ruce? Co vás napadne prostě v tu chvíli? Jako že to předstíraj, nebo jsou lesby nebo?

M: Určitě, podle mýho.

K: Já to poznám. Jestli jde o lesby, nebo jestli to jsou pubertáčky. / M: To bych je musela vidět, no.

M: To bych musela je vidět.

T: To může bejt taky určitej projev toho módního. Protože nevím, jestli to dělaly dřív.

M: Dělal to určitě dřív, protože co já si...

K: Vždyť moje kamarádky v sedmý třídě se mezi sebou normálně líbaly, víš co.

M: Jako to je prostě, to se, to se traduje odjakživa jako. I za mě, co to, tak všechny holky, když šly na záchod, držely se za ruce a nebyly vůbec lesby. Prostě jenom to bylo takový, že

T: To přitáhne pozornost.

M: To přitáhne pozornost. Ale to bych je musela vidět. Kdybych se na ně podívala, tak vím, jestli, jak to maj.

T: A co třeba, proč si myslíte, že to nedělaj chlapi?

M: Protože... proč?

T: To byla ta otázka.

K: No počkej

M: Protože se, podle mýho je to prostě projev...

K: Já nevím.

M: ten machismus, že jo. Jako ten machismus dostává na prdel. / K: Ne.

K: Slovo machismus dostává na prdel. Tvoje sestra na mě používá dvakrát do tejdne slovo „macho“. /M: Ale, ale, ale tak to neto, ale vem si to, ty bejt jako v pubertě, v osmý třídě...

K: No tak mám právě i zážitky, že i ty jako... Ale to je otázka tý sexuality toho jednotlivého člo- jako. / M: Ale ty chlapi to přece prostě nedělaj.

T: Já jsem si představovala, jak to budu přepisovat. / K: A to je mimo obor. A to už je úplně mimo obor, všechna. Podle mýho ten akt tý sexuality, když v tom věku mezi dvanácti, třinácti lety, když začne se projevovat u toho člověka, tak já si myslím, že v podstatě ty projevy... My jsme si taky hráli na teplouše v sedmý třídě, v šestý. A myslím si, že je to normální, že spousta lidí ještě i dodneška, nějaký ty hry... Třeba můj bratr píše ještě s kamarádama „Můj první český univerzální gay slovník“. Já si myslím, že mezi nima není žádný gay, a to si dělaj legraci. Ale to je jiná věc. To by bylo módní. Podle mýho je to spojený s tou sexualitou. Protože v tý době se ten člověk s tím chce něk, svým způsobem vy-, v podstatě... Nechci říct slovo experiment. Prostě ta sexualita se začíná projevovat a on si ji uvědomuje, no. A začnou prostě něk

T: To jo, ale proč se chlapi na ulici nechytanou za ruce? / M: Prostě proč se chlapi v šestnácti, v osmý třídě nechytanou a nejdou prostě támhle na Václaváku dolů z Václaváku na Můstek... Ale proč? Protože prostě...

K: Ale to je otázka genderu, genderový sexuality. Že holky mají k sobě blíž a vždycky měly k sobě blíž, i třeba po těchletěch intimních stránkách než třeba ty kluci. Protože kluci si to přátelství neprojevují nějak jako. Projevují si ho jinak. Třeba já s Troubínem, že jo.

M: Tím, že mu dáš pěstí.

K: Ano, ano. Ale to už je otázka genderu. Určitě.

M: Jako to jo.

K: Že holky, podle mýho, holky mezi sebou vždycky mají intimnější vztah než kluci. Vem si třeba u svejch...

T: Já to neumím posoudit, že jo.

M: Jo, jo.

K: Podle mýho určitě. Já si myslím, že to tak je.

M: Jo, jo. Tak máš přece nákou svojí kamarádku, ne, jako nejlepší kamarádku? / K: A kluci to tak nedokážou.

T: No to jo. Ale taky mám nejlepšího kamaráda.

K: A není teplej? To je divný. A, a jste k sobě úplně stejně otevřený jako...

T: To ne, s ním neřeším chlapy, že jo.

K: No tak, no... Já si myslím, že to je tím, že ty holky prostě nák k sobě jako maj rodově blíž než chlapi.

T: A co mi říkal ten Dán, tak třeba ve Vietnamu se na ulici držejí kluci za ruku.

K: Když jsou kamarádi?

T: Když jsou kamarádi.

K: Jo, to máš fakt, že to dělaj Italové. / M: A muslimové taky a Srílančani taky.

K: No, muslimové nemaj intimní zónu vůbec žádnou.

M: Ale muslimové se taky občas držejí za ruce.

K: A to už je otázka ale kulturní.

M: To je kultura a to je... / K: To máš fakt, že vlastně už... jenom Italové a tak, ty po sobě taky jako normálně lezou, aniž by to bylo něco divného. To, co my bysme, my Slované, že jo, tady z těch zamrzlejších plání považovali za něco divného, je jinde úplně normální. Viz muslimové nemaj vůbec intimní zónu. Ty se k tobě takle nalepěj a je jim to úplně jedno. Ale to už je spíš náká otázka kulturní.

T: Jo. A co si myslíte o stereotypech? Takový to: když je lesba, tak je mužatka a chlap zase. Myslíte, že si to lidi furt myslejí? A že to platí hlavně?

M: Určitě platí. Ne platí.

K: Ono to tak trochu je.

M: Ale určitě si to lidi myslejí.

T: Myslíš, že i teďko?

M: Jo. Stoprocentně. / K: A to už je zase jako... Promiň.

M: Protože při slově „lesba“ si všichni vybavěj nakrátko ostříhanou mužatku. Prostě jo. A já s tím mám jako i osobní zkušenosti ze školních let. Ale nevím, jak... Tak zas o chlapcích si myslejí, že

K: Že je vykroucenej, ta buzna.

M: No.

K: Ale ono to tam je, ten gen se tam nějak projeví.

M: On se tam projeví, projeví se tam, ale u každého míň. / K: Ale to už je ot-, třeba můj kamarád o sobě nechal se svým přítelem natočit nákou reportáž, kvůli tomu, že někde na náký škole rozdával někdo před školou náký materiály. To byla teďko taková aférka, jsou to asi tři roky. Oni do toho šli v podstatě jenom z toho důvodu, aby tam zase neukázali nákýho vykrouceného typu, kterej doma pobíhá v silonkách. Aby právě se prezentovali, že jsou úplně normální lidi. / M: Jako normální chlapi.

K: Tak to je takový to klišé, který má třeba ten člověk v sobě nějak zarytý. Je i i, jak je přece, no, ironizovaný, že jo. Ta karikatura toho gaye nebo ta karikatura tý lesby, to je takovej obrázek, kterej třeba oni si pak můžou, může mít vliv.

T: Jo, a jak vy jste mluvili o tom, že gen. Tak vy si myslíte, že homosexualita je genově vrozená?

K: To je exprese nákejch genů, určitě.

M: Gen. Já si myslím, že.. / K: To je o genu.

M: ...že je to prostě... / K: Pak si teda módní lesba.

M: ... že se to stane, když, když jsi prostě v bříšku tý mamky a že je to ovlivněný tím, co ta mamka, tvoje mamka jakoby zvnějšku přijímá. Protože dítě vnímá, vnímá, co mamča si myslí a jak na to mamča všechno reaguje. A já musím říct, tím že vlastně mý mamče dlouho tvrdili, že budu kluk, a oni už se na to připravovali. A já si myslím, že to není genově, ale že je to prostě tím, jak se to dítě ovlivňuje (K: Ne, ne, ne) jakoby v tom prenatalním s-, ehm, prenatalním...

K: Prenatálním období.

M: Období.

K: Ten, těch aspektů bude, když vezmeme teda takovýdle věci, přes energie duševní, tak jich bude určitě tisíce. Ale prvotně je to prostě v tý genový informaci, tam stačí jen rpo-

M: Já si to nemyslím, že je to genově.

T: Tak ono zatím nebylo dokázáno, jak to je. A i kdyby to bylo dokázaný, kdykoliv se to může změnit, ten názor.

K: Nebo takhle, tak to je jednoduchý. Já si myslím, že na to nemá okolí velkej vliv. Že to je vnitřní věc, ne vnější. A Miša si myslí, že jo. / M: Já si teda naopak myslím. Já si myslím, že jako okolí na to má velkej vliv.

K: Třeba na mě zase mělo opačnej vliv, společnost. Ve smyslu, že já jsem si myslel, že taky musím chodit s ženskou tak do nákejch desíti. A líbili se mi chlapi. Takže naopak mě ta společnost jako, že jo, dělala ty problémy.

M: To jo, ale ty ses někdy bavil s mamčou o tom, prostě třeba se ona mohla, já nevím co, jak, jak to probíhá. Ale já to vidím ze svý, ze svý strany.

K: Tam by to chtělo nějakou regresí. Ale autoregresí?

M: Já to vidím ze svý, já to můžu akorát říct, jak to vidím já. Protože..

T: O to jde.

M: Protože prostě vím, že mamča si celou dobu myslela, od určitýho prostě mýho období si (K: To může na to mít vliv, já...) myslela, že budu kluk, rozumíš? A takže..

K: Ty víš, že já jsem otevřenej v těchle věcech. Ale to je to stejný, jako kdyby Monika, která, který prostě jí doktoři řekli, že bude mít holčičku, Elišku, a narodil se jí Honza a přišli na to až na sále, a Honza by kvůli tomu byl prostě / M: Co ty víš, jakej je.

K: Tak to si povíme. (...) OK, tak uvidíme jako.

M: A samozřejmě že i to vnější okolí, jak na tebe působí, to může mít ten vliv.

K: Ale pak teda gayové, který vychovávají dítě, by, ty tady potvrzuješ tu...

M: Ale nemyslím si, že to je genově. Buď je to jako vnějším, jaks to řek ty, vnějším, vnějším, jak na tebe

K: Vlivem.

M: Vnějším vlivem, ale není to genově. Gen není vnější vliv přece.

T: Ale kdyby jsi tohle řekla na veřejnosti, tak to je, jak říká Kuba. Tak proto začnou všichni říkat: „No, proto gayové a lesby nesměj adoptovat.“ Protože ty, když budeš působit na to dítě, tak si z něj vypěstuješ lesbu nebo gaye.

K: A pokud ne, pokud to dítě bude heterosexuál nebo homosexuál, tak to má prostě geneticky daný, že jo, to je jeho dispozice.

M: To je pak na tom dítěti, jak to přebere. Já jsem přece taky vznikla z heterosexuálníhoho.

K: A ty sis to, my se pak pohádáme v autě, ty sis to taky nepřebrala. Takys' to měla...

M: Vždyť já jsem taky z normálního heterosexuálního vztahu jako. A

K: Já taky.

T: To jsou asi všechny děti, bych řekla.

M: Jo, ale

K: Už to tak je. Já si to, ale to je, to je

M: Ale vždyť už je spousta dospělých, dospělých lidí, který vychovávali, stejného pohlaví. /

K: Ale vždyť se už ví, že když v tom rodu jsou, je hodně chlapů, tak se tam objeví i chlapi buzíci. Je to normálně přirozený prostě, že ta příroda prostě si pak může dovolit i tuhle anomálii. Protože ten rod je zabezpečenej třeba dvouma, třema ještě před tím. A to je taky jedna takováhle verze.

M: Těžko říct, čím to je.

K: Že když..

T: To je v pohodě. To jsou otázky na vaše názory, že jo. Ale je to docela zajímavý v tuhle chvíli. Že mě to nikdy předtím nenapadlo se ptát.

M: A mě předtím nikdy nenapadlo, že ty vnější vlivy ovlivnily i mě možná. Jako mně přijdou ty geny.. fakt nevím.

K: A tak.... sexualita je přece dána jako část tvé výbavy, která je dána geny. Já už bych to jako zavřel tuhle diskuzi.

M: Radši jo.

T: Tak tady mám potom, je to zase trošku genderově ovlivněná otázka. Když jsou spolu dvě lesby, tak v Čechách ženský pořad vydělávají míň. Tak jestli by se to nemělo nějak ošetřit zákonem. Protože když se sejdou dva s chlapským platem, a dvě ženský prostě s ženským platem, tak je to prostě nerovný. Prostě když se sejde učitelka a kuchařka a dělník a manažer, tak vždycky to bude nevyrovnaný.

K: Pozitivní diskriminace dvou leseb.

T: Jenom jestli byste souhlasili? Nebo jak koukáte na to, že...?

M+K: Ne.

M: Nesouhlasím.

K: Ať si nejdřív vyřídí, normálně ať obvykle nejsou diskriminovaný, teda platově ženy jakožto ženy.

M: Já s tím nesouhlasím.

K: Já si myslím, že je to blbost.

T: Ale tak jako nemáš s tím problém, když s Markét máte dva normální platy holek?

K: Ale vždyť berete stejný, máte stejný peníze jako....

M: Já s tím nemám, já si myslím, že... / K: U nás přece neexistuje daná jasná... Já s tím, já se třeba pohybuju a vydělávám v prostředí, kde se takovýdle věci neexistujou. Takže já, asi já ani s tímdletím.. Asi to existuje, teda no, ale kde? Státní správa je tabulková, západní společnosti si to nedovolej, jestli to vůbec není té- Nevím, máš s tím nějaký zkušenosti, že by ženská brala...?

T: Ne, to byly jenom, co jsem si přečetla kdysi statistiky, že ženský vydělávaj míň.

M: Jo, jo. To jsou statistiky / K: Ženský vydělávaj míň, v těch statistikách. A jestli... Ne, to, to.

T: Takže ne?

M: To si myslím, že ne, jako.

T: Dobrý. Takže už finišujeme. Byli jste někdy diskriminovaný? Což víceméně už jste odpověděli, ale jen tak, když se zamyslíte.

M: Já určitě jo, na základní škole.

T: Jak? / K: Čím?

M: Šikanu jsem zažila.

T: Na základce?

K: Obecně nebo jenom...?

T: Ne, ne, ne. Obecně, nebo třeba v jakýkoli oblasti, ať už soukromě nebo na základce, v práci.

M: Já na základce a od té základky už nikdy.

K: Určitě jsem byl někdy diskriminovanej, ale nevím proč. Jako zkušenosti máš.

Diskriminovanej můžeš bejt za cokoliv. Ale když se bavíme o té homosexualitě, tak asi ne.

M: Já jako diskriminaci ne, ale šikanu jsem jako já zažila.

K: Diskriminovanej jsem se cejtil před tím zákonem o registrovaným partnerství. Třeba Klausův akt, ačkoliv to byla část, jeho výmluva na většinovou... jak se to řekne teď?

T: Politolog, jo? Kdy jsi skončil, povídej

K: Na tu silnou většinu teda. Pak jsem se cejtil diskriminovanej, chvíli.

T: A jinak ne?

M: Ne, já ne tedy.

T: A úplně poslední: otevřeně se prezentujete jako homosexuálové?

M: Já se za to nestydím. Já se... Úplně se nechlubím, jak jsem říkala, nepřijdu k někomu...

K: Otevřeně, no. Jako kdyby bylo třeba, tak jo. Kdyby bylo třeba. Pokud není třeba, tak ne.

Pokud bych hájil někdy. Třeba v té době po tom, po tom Klausovým vetu jsem se...ano, třeba bych se i otevřeně angažoval. To už jsme tam taky měli, tuhle otázku. Jako normálně, no.

Jsem poměrně konzervativní.

T: Takže jako jo?

K: Takže jako se neprojevuju.

T: Tak jo. Tak díky.

K: Není vůbec zač.